Toimetus: Tallinn, Pikk tänav nr. 5.
Kõnetraat 18-32.
Toimetuse kõnetunnid kella 10—11 ennelõunat.
Tarvitamata jäänud käsikirjad hävitatakse ära, kui tagasisaatmiseks postmarke ei ole juurde lisatud.
Kirjuhatus ja arvepidamine Pikk tän. nr. 54/56.
Tel. 3-53. Kirjuhi kõnetunnid kella 10—12 e. l.
Tellimiste ja lehtede ärasaatmise asjus pöörata — telefon 22-11.
Aadress kirjadele ja rahasaadetistele: „Rahvaleht", Tallinnas.
Talitus on avatud tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmiseks kella 8—5. Kuulutused tulevad ära anda hiljemalt k. ½12-ni ilmumise eelpäeval.

RAHWALEHT

Ilmub igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.

Uksiknumbri hind 5 senti
Tellides postiga: 1 kuu peale 75 senti
3 „ „ kr. 2.25 „
½ aasta „ „ 4.35 „
Väljamaale pool kallim. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid Eestis. Aadressi muutmine 25 senti.
Kuulutuste hind: Kuulutuste küljel 5 senti millimeeter ühel veerul, esimesel küljel — 10 senti, tekstis kuulutuskirjaga — 12 senti ja teksti kirjaga — 15 senti. Teenistuse ja korteri ostimise kuulutused poole hinnaga.
Kuulutuste ja tellimiste vastuvõtmine lehe kontoris, Kullasepa ja Kuninga tänava nurgal, kõnetraat 3-40.

Nr. 120 Teisipäewal, 15. oktoobril 1929. a. 7. aastakäik

Jaan Jaago wiimased sõnad.

Maailmameister lahkub teisipäewal.

Tema arwamine Lurichi ja Abergi ühisest mälestusmärgist.

Maailmameister Jaan Jaago sõidab ära teisipäewal, siirdudes esialgul Berliini. Pinetzki sõitis ära juba pühapäewal.

Meie lehe poolt üles tõstetud küsimuse kohta, kas ei tuleks Lurichile mälestusmärki püstitades seda teha nii, et korraga oleks jäädwustatud ka Lurichi kaasaegse parema maadleja Abergi mälestus, seletab Jaan Jaago kui mälestussamba loomise küsimuse algataja ja sellekohasele kapitalile põhja panija:

„Minul ei oleks midagi selle wastu, kui minu poolt algatatud mõtet täiendataks sellega, et Lurichi ja Abergi mälestusmärk ühendatakse. Rahwa tahtmine peab sündima, mitte üksiku isiku tahtmine. Pealegi, mälestusmärki püstitada ei jõua üksikud, waid seda peab tegema ikka seltskond, kogu rahwas.

End. maadleja Paabut, kes on kiwiraiuja, lubas mälestusmärgi aluse teha mõnikümmend protsenti odawamalt wähempakkumisel kõige soodsamaks osutunud pakkumisest, seega omalt poolt kaasa aidates mälestusmärgi püstitamiseks.

Kuna asi on kord liikuma pandud, loodan, et seltskond leiab wõimalikuks pikapeale wajalise rahasumma kokku panna."

„Kuidas waatate A. Sanniku poolt teile tehtud wäljakutsele?"

„Tegin wäljakutse kõigile Baltimaade maadlejatele ja arwan, et Saaremaa ühes Kuresaare linnaga ja selles elawa A. Sannikuga kuulub sellesse ringkonda. Seega on temal täielik õigus minuga maadelda. Et tema aga ei ilmunud, see on tema asi.

Niisugune wastuwäljakutse siis, kui mina pean Eestist lahkuma ja ei saa oodata, millal Sannik arwab heaks Kuresaarest wälja tulla, on abitu enesereklameerimine. Kui ta aga tahab tõesti minuga wõistelda, siis kindlustagu lubatud summad, teatagu aeg ja koht, ja mina tulen.

Kuid A. Sanniku wõimed maadlejana on teada, need ei küüni wäiksemagi elukutselise omadeni. Läinud aastal ma küsisin temalt ajakirjanduses awaliku kirja kaudu, kust on ta saanud maailmameistri tiitli, kas kuskilt laadalt wõi Pärnu palaganist. Sannik mõtleb minu nimega ainult raha teha, nagu ta seda tegi Tombergiga. Wõrku ja maadelgu Sannik enne Katerigа ja kui ta selle mehe käest peaks imekombel pääsema kaotuseta, siis kõnelegu maailmameistritest, kui oma wastastest.

Ärge unustage,

et „Rahwalehte" wõib tellida ka 15. oktoobrist.

Tuli Jürgensi lauawabrikus.

Suurem õnnetus jäi tulemata.

Esmaspäewa hommikul kella ¾8 ajal puhkes Tallinnas, Kannawärawa puiesteel nr. 19 asuwas Konstantin Jürgensi lauawabrikus tulekahju. Kiirelt kohalerutanud abi tõttu suudeti tulele peagi piiri panna. Tule ja wee läbi sai kannatada wabriku hoone ja sisseseade, kõige rohkem all keldrikorral asuwad transmissiooni seaded. Kahjusummat pole weel täpselt kindlaks tehtud, kuid arwatakse, et see tõuseb 2000 kroonini.

Tallinnas vangistati Saksa kommunist.

Waene tisler ümber ilma huwireisil.

Öösel wastu pühapäewa pidasid politseiametnikud Tallinnas tänawal kinni tundmata noormehe. See oli umbkeelne sakslane. Mees toimetati politseisse, kus selgus, et ta on Saksa riigi kodanik Heinrich Müsel, 19 aastat wana. Müsel seletas, et tema kuulub Saksa noorkommunistide keskele ja wiibib praegu Euroopas pikemal ringreisil, mille [illegible] [illegible] Tallinnasse [illegible] ta [illegible] 2. oktoobril, kuid kindlat elukohta pole ta siin omale wõtnud ega ennast siin ka registreerinud. Edasi seletas Saksa kommunist sõprusest Riigikogu liikme Kaaweri ja Käärtiga. Nende aadressid saanud ta Soome seltsimeestelt ning Tallinna tulles elanud Müsel öösiti Käärti ja ühe wiimase tuttawa juures. Päewati on Müsel Käärti ja Kaaweri seltsis külastanud Tööliste maja ning tutwunenud siinsete kommunistide olukorraga. Tallinnast kawatseb Müsel edasi sõita Riiga, et wisiiti teha ka Läti kommunistidele. Müsel ütleb ennast elukutseliselt tisleri olewat, kuid jätab nimetamata, kust waene tisler raha ammutab suurele huwireisile, mis igatahes kulusid nõuab. Müsel paigutati kuni asja lähema selgitamiseni Tallinna politsei arestimajja.

Kah „õhupost".

Suuremates ameti- ja eraasutustes (muidugi Ameerikas), nagu pankades, linnutusseltsides jne., kus paberid ühest jaoskonnast teise tuleb toimetada, mis sageli hiiglahoones kümneid majakordi kõrgemal wõi madalamal asuwad, on käskjalgade asemel sisse seatud paberite edasiandmine suruõhuga pneumaatiliste torude kaudu. Meie pilt kujutab New-Yorgi elukindlustuse seltsi büroo, mille kõik osakonnad on warustatud sarnaste postisisseseadega. Mainitud sisseseade sooritab 800 käsijala töö, kusjuures paberite edasiandmise kiirus on üks miil minutis, seega tunnis 93 ja weerand kilomeetrit. Suuremates kaubamajades on tegewuses ka sarnased kassaseadeldused, mis igas osakonnas kassasse makstud raha alla üldkassasse toimetawad.

Eesti maadlejad Helsingis wõidukad.

Wäli, Kullisaar, Kusnets ja Pohla seni kaotuseta. Teearul üks kaotus. Kristall langes kahe kaotusega wälja.

(Meie kirjasaatjalt traadi teel.)

Helsingi, 14. oktoobril. Suurtel rahwusvahelistel maadlusvõistlustel, mida korraldas Helsingi Kisa-Weikot, ning millel osawõtjaid oli Rootsist, Norrast, Eestist ja Soomest, arwult 72 meest, äratasid eestlased suurt tähelepanu. Wõistlused olid rikkalikud üllatuste poolest. Eriti wäljapaistwalt maadlesid eestlased Wäli ja Kullisaar.

Wäli wõitis Laaksose, Huuppose ning Soome meistri Pihlajamäki 12-minutilise heitluse järgi seljawõiduga. **Kusnets** saawutas wõidud Sireniuse, Eskola ja Linkko üle. Kullisaar wiis wõidu koju Pihlajamäki 2. maadeldes. Pohla wõitis ilusalt Helini, kellele soomlased panid suuri lootusi ja Huuttosi.

Kaotasid eestlastest Kristal, kes kahe kaotusega langes wälja ja Teearu Sihwolale.

Eestlased on seni wõitnud oma wastaseid seljawõitudega, ainult Wäli tegi Huupposega tööwõidu.

Esmaspäewal peeti lõppwõistlusi. Wälil, Kullisaarel ja Kusnetsil on kindlad eeldused kohtadele tulemiseks.

Leedu waimulik sunnitööle.

Leedu kõrgemaid waimulikke — prälaat Olschauskas, kelle kohtuprotsess, mis ta wastu oma armukese tapmises tõsteti, kogu maailma huwi köitis, mõisteti Kaunase kõrgema kohtu poolt süüdi. Karistuseks määrati waimulikule kaheksa aastat rasket sunnitööd.

Saksamaa peab läbirääkimisi Rootsi tuletikutrustiga.

Berliin, 14. oktoobril. Riigiwalitsuse ja Rootsi tikutrusti wahelised läbirääkimised seisawad seni ikka weel surnud punktis. Nimelt on tekkinud lahkhelid 500 miljonilise laenu protsentide kõrguse asjus.

Uus sild üle Rheini.

Köln, 14. oktoobril. Eile awati pidulikult uus sild, mis on ehitatud tehnika wiimase sõna järele. Sild läheb üle Rheini jõe, ühendades Kölni Mühlheimeriga.

Inglise wäed lahkuwad Rheinimaalt.

Pühapäewal jatkus inglise wägede lahkumine okupatsioonipiirkonnast. Sõdureid oli saatma ilmunud hiigla rahwamurd, kes lahkujaid sooialt jumalaga jättis.

Sündmused Hiinas wõiwad [illegible] ilme.

Kindralite nõupidamine.

London, 14. oktoobril. Pekingi teadete järele on Schansi jaamas aset leidnud walitsusega opositsioonis asuwate kindralite omawaheline nõupidamine. Üldise arwamise järele omawad põhja rahutused, s. o. kindral Tschang-sak-wei sissetung Kwangsisse suure tähtsuse. Tschang-sak-wei pealetungi siht on ilmselt sihitud sinna poole, et Nankingi walitsuse kontrollwõimu maa üle halwata.

Zeppelin käis Hollandis.

„Graf Zeppelin" sooritas ilusate ilmade tõttu oma Hollandi-reisi hilgawalt ja maandus pühapäewa õhtul kell kolmweerand seitse Friedrichshafenis. Maandumine läks ilma wahejuhtumisteta. Rahwa huwi õhulaewa wastu on ikka weel suur, millest küllaldast tunnistust annab suur rahwamasside kogunemine maandumispaiga juures.

[illegible]

Uus Kalamaja 9-b

Soowitan ülikondi ja sügise palituid mitmes mustris ja wärwes, parimaist kodu- ja wäljamaa riideist. Töö eest wastutus ja hinnad mõõdukad.

Austusega

J. Loormann.

20.000 ruupiat Habibullahi pea eest.

Afganistaani wõidukas walitseja Nadir-Khan on Habibullah pea eest 20.000 ruupiat wälja kuulutanud. Raha saab see, kes toob mässujuhi walitseja kätte elusalt wõi surnult.

Inglise õhuhiiglane proowilennul.

Briti zeppelini tüübiline õhulaew „R. 101" pidi esmaspäewal sooritama oma proowilennu. Inglaste huwi uue õhulaewa wastu on suur ning startimispaigale oodati hiiglasuurt rahwamurdu.

Sügisene akende ettepanemine on käsil.

Soovitame perenaistele

aknakleepimise paberit,

valget ja pruuni, kumeeritud ja ilma.

K-üh. „Rahvaülikooli"

kauplused Tallinnas.

Harju t. 48, omas majas.
Jaani tän. 6, pangamajas.

Jefi ja Muti uus amet.

1) On tõesti praktiline, see pakkide kättetoimetamine lennuki abil. 2) Siin on üks pakk proua Johnsonile, üks, kaks, kolm ja pakk ongi proual käes. 3) Mutt, meil ei wea — kastis olid munad! 4) Järgmiseks korraks peame endile muretsema langewarju.

Ringi ümber ilma

Fattyl ei ole õnne naistega. Los Angelesist teatatakse uuest perekonnaelu draamast, mis on tabanud tuntud kinokunstnikut Fattyt. Naine lahkus temast, sõites ära Nevadasse, ja laskis end seal tagaselja temast lahutada. See oli Fatty kolmas naine.

Pariisi maalikunstnikud nõuawad endale iseseiswat linnaosa. Pariisi maalikunstnikkude ühing, kel on üle 40.000 liikme, tahab ära osta hooletusse jäänud Palais Royali, et luua sellest omapärast maalikunstnikkude linna. Sinna asutatakse pildigaleriid, kus kunstnikud hakkawad müütama oma töid, ja samuti tahawad nad, et nende „linnaosa" peaks ehtima elegantne kohwik. Kunstnikkude ühingul on palju sõpru, kes tahawad toetada ühingu kawatsust ainelisielt.

Pea mahawõtmine — pikendab elu. Prantsuse loodusuurija Periers on wälja uurinud, et mõnede loomade juures tõstab pea mahawõtmine tundulwalt nende eluiga. Üks selts liblikaid, kelle kallal õpetlane toimis oma katseid, näitas, et 85 protf. loomadest, kellelt oli pea maha lõigatud, elasid kauemini kui teised. Neid katseid on kontrollinud, ja tunnustab nende tulemused õigeteks ka prof. Douvier.

Rahwuswahelise wargatesalga jälgil. Ühe rahwuswahelise warga tabamine Brasiilias aitas politsei suurema wargatesalga jälgile, milline salk oli asutatud 1926. aasta maikuul eriliisel kongressil Leridas, Hispaanias. Seltsil oli kindel organisatsioon ja salajased eeskirjad oma liigetele.

Tütarlaps sai lõbustustel raskeid wigastusi. „Kotisõidul" Müncheni oktoobripidustustel tungis 40 sentimeetri pikkune puupind läbi waiba ühe mäest allaliuglewa tütarlapse kehha, ning tungis uuesti wälja lapse küljekontide wahelt.

Adwokaat wõttis osa riisumisest. Belgradis sünnitas palju kõmu adwokaat Nestorowitshi wangistamine, keda süüdistatakse osawõtmises Doonau aurulaewaseltsis toimitud riisumisest.

Mesilane kruusis. Mainernheimis sai mesilase nõelamise tagajärjel surma üks taluperemees, kes jõi kodukeedetud puuwiljajooki kruusist, mille sisse oli pugenud mesilane. Olgugi, et arstiabi oli kohe käepärast, suri taluperemees lämmatussurma.

Raadio täna ja homme

Teisipäewal, 15. oktoobril.

Tallinn (296). 16—17: grammofonimuusika (ainult Tallinnale). 19: Saksa keele tund — lektor hr. H. Punga 19.30: hr. Al. Tamm: Mahn wõitlusjes wimmesega. 20: Adolf Wedro teoste õhtu. Juhatab autor. Awamäng „Orleani neitsi." Menuett. Eelmäng „Libahunt." Tontide sonaat. Rapsoodia rahwatantsu wiisidest. Hällilaul orkestrile. Lapse õhtupalwe — sopraan H. Betlem. Menuett. Andante Sinfoniettast. Tähele — sopraan pr. Ida Järw. Wiiuli fantaasia — Rudolf Mill. Ämblik — prl. E. Kiferdun Scherzo robusto.

Kolmapäew, 16. oktoober.

Tallinn (296). 18.30: **lastetund.** 19: Inglise **keele** tund — lektor hra R. Stümper. 19.30: kontsert Juhatab md. A. Krull. Heuberger: Opperiball, awamäng. Lincke: Arge langetage pead. Tsibulka: Talimuinasjutt, walss. Rißau: 2 wariatsiooni. Lindsay-Teimer: Tango. Marss. Paul Pinna esineb wahepeal naljanditega. 20.30: dr. E. Kirschenberg: Sümpaatilise närwikawa haigused. 21: wana tantsumuusika. 22: päewauudised.

Eilsest tänaseni

— Järwa-Jaanis põles maha tärklisewabrik, saewesti ja jahuwesti, mis olid ühe katuse all. Kahju 900.000 krooni, peale selle hawines metsamaterjale 50.000 krooni wäärtuses. Tuli sai alguse jaewestist.

— Trotski: ühes 400 wastasrindlasega on palunud, et Stalin, praegune Wenemaa isewalitseja, nad jälle wõtaks tagasi kommunistlikku parteisse.

— Saksamaal, Nimtsch lähedal pani taskromaanik von Schulz-Goldsuss põlema oma losii ja sai endale kuuli rindu. Naine päästeti, 3 wäikest tütart hukkusid tules. Juhtide teo põhjuseks oli pankrotti jäämine.

— Ameerika Punane Rist teatab, et Hiinas näljas praegu 50 miljonit inimest. Paljud surewad näljasurma. Ühes prowintsis, kus on 10 milj. elanikku, on 1 miljon neist juba surnud näljan.

— Õhulaewa „Graf Zeppelini" meeskond teatas, et nad kesksuwwel ette wõtwast lendu põhjanabale. Õhulaew wõiks hukkuda. Nüüd just, kui on ehitatud teine samasugune õhulaew, on nad walmis põhjanabale lendama.

— Sõrwe tuletornist 8 miili eemal tabas ewarii ühte purjekat. Tuletorni päästepaat päästis meeskonna.

— Tallinnas on walmis saamas järjekordne eesti film „Kuumaa Jüri". Wal[illegible] saawad teoseist, kes filmisid Ed. Wilde „Wigased pruudid".

— Ilmateadbaste arwestuste järele tuleb sel aastal talwel õige kõre külm.

— Tallinna peapolitseiameti said koks ametnikku mürgituse laeritse nime all kõik[illegible] toodud amet proowides.

Noorsôdurid tulewad...

Noored komisjonis. — Pole see asi enam nii nagu wanasti. Praegune kaitsewäeteenistus — wäike waheldus elus. Kus eelistatakse teenida

Ka naised tahawad sõjawäkke.

16. oktoobril saabub päew, mil tuleb jälle paljuil noortelmeestel loobuda oma senisest elutööst ja lahkuda üheks aastaks täitma oma kohustust kodumaa wastu. See on sunduslik ajateenimine kaitsewäes millest ühtki kodanikku, kui ta ei ole haige wõi teisiti kõlbmatu, ei wabastata.

Kodukaitsmise kohustus on igale auasi ja seda peab täitma igaüks kui aukohustust oma rahwa ja riigi wastu.

Ja see aeg ei ole pikk üks aasta ainult. Ning wõimalik, et lüheneb weelgi.

Esimene katsumine algab komisjonis. Siin on see tähtis sõlm, kus selgub kõik, kuhu keegi wälja „kukub". Ega igamehel ei ole soowegi esialgul, kuhu minna ei tea ju seda, kus parem. Parem juba, kui saatuse otsustab ametlik määrang. Aga kuhu soowiwad need teised, kes on suutnud asja kodus läbi kaaluda? „Sidesse!" nii kostab peaaegu kõigilt. Kuid ega kõik sinna ei mahu. Suur protsent on neid, kes

ihkawad lennu- ja meriwäkke, kus seiklusi ja huwi rohkem.

Ning igal on südames oma waikne soow, et teenistusaeg lüheneb aastale, kust saaks jälle rutem koju. See on ikka peaasi. Meie kaitsewäes on praegu wõrdlemisi palju ka neid, kes wabatahtlikkudena läinud teenima. See pakub mõningaid soodustusi, kuid ka teatud eelduse nõuab teenistusse astujalt.

Iga wabatahtlik peab olema wähemalt 16 a. wana, omama 6kl. algkooli hariduse, ei tohi olla karistatud ega seista walwe all ja lõpuks weel

wabatahtlikul peab olema wanemate luba, ilma milleta wastu ei wõeta ühtki

kaitsewäeteenistusse. Wabatahtlikul on enne wõimalus walida omale wäeosa, kuhu soowib astuda teenistusse, milleks peab esitama soowiawalduse wastawa wäeüksuse ülemale.

Noorsõdurite lahkumine,

see on tänapäew päris pidulik. Ei nuta üksti ema enam poja pärast, nagu keiseri ajal, waid ütleb, et tuleb olla ikka tubli poiss. Meie kaitsewäeteenistus ei paista kellegile hirmus, mille pärast peaks ohkama.

Oigem —

poiss läheb uude elukooli, kus õpitakse peale kodukaitsmise weel ka meheks.

Ning tõepoolest. Tuleb maapoiss teenima, on ta arg, kohmetu, saamatu ja wiine just nagu puukänd wõi haokubu nagu seda tihti wõrreldakse. Kuid ärge arwakegi, et neist meestest ei saa asja. Oodake ainult. Ka karu tantsib, kui õpib, s. t. kui teda wastawalt õpetatakse.

Tähtsal kohal meil kaitsewäes on ka kehaline kaswatus,

ilma milleta meie aeg enam läbi ei saa.

Esimesel sammul üle kasarmu läwe on nulker iga noorsõdur. Aga teise ajal on tal juba kergem, sest see on ta kodu nüüdsest peale paratamatult. Ning esimene õppus, küll läheb see weidrali. Kaitsewäeteenistus on meil seni olnud ja on wist tulewikuski ainult meeste eesõiguseks. Naisi ei wõeta sõjawäkke, kuigi mõnel pool mujal wabatahtlikkudena naisigi lubatakse kodumaa eest wäljas olla. Kuid ei maksa arwata, et pole naisi, kes ei ihkaks püssi kanda.

Meil on palju naisi, kes tahaks kaasa teha sõjalist õppust s. t. meie naistes on küllalt sõjalist waimu.

Tänapäewa noored tütarlapsed on ju ka koguni teised oma hingelaadiga kui olid nende emad ja wanaemad.

Tänapäewa naine tahab tungida kõikidele meeste aladele. Ja otsib samuti nagu meesti seiklusi, huwitawaid elamusi.

Saue manööwer õnnestus.

Kaitseminister kaheksa kindraliga manööwril.

Kaitseliidu kahepäewased manööwrid on läbi, mis sedakorda peeti Saue ümbruskonnas ning millest osa wõtsid Tallinna, Harju ja osa Lääne malewast. Tallinn pani wälja üle 1000-de, teised — 600 mehe ümber, seega elaw osawõtt, millist kuidagi poleks wõidud loota, kui arwesse wõtta wihmast ilma.

Saue manööwer omas suurema tähtsuse, kui seda wast esialgul oodata wõidi. Talle anti erakorraline tähtsus, mis ilmnes juba sellest, et õppusi olid tulnud jälgima peale kaitseministri O. Köster'i pea kõik meie kindralid. Pühapäewa hommikul kell ½8 on kindralid Laidoner, Põdder ja Tõrwand juba Päästküla kõrtsi juures, kuhu Tallinna malewa staap just parajasti Päästkülast sõudis. Lühikese peatuse järele sõitsid nad edasi ning hakkasid õppuskäiku jälgima. Weidi hiljem tulid kohale kindralid Unt ja Jonson, siis kindral Lill kaitseministriga. Ees olid juba kindral Lebedew — õppuste peawahekohtunik ja kaitseliidu ülem kindral Roska. Seega oli kohal pea kogu meie generaliteet.

Möödunud õppus sündis kõige raskemates oludes. Ei annud jumal ka seila manööwri ajal head ilma, kuid seekord oli päris hull: lauja wihm kahe päewa jooksul, mis külawahelised ja osalt ka maanteed sawikastideks muutis. Kui weel hulka tõmmata sügisest pimedat ööd, siis wast saame ettekujutuse, millises põrgus tuli tegutseda.

Südames palitses tunne, et kui kord mehed manööwri lõpul Saue mõisa koguwad, wõrudaid nägusid näha saab. See oli wale arwamine. Just wastupidi, malewlased tundsid endid kangelastena, aina uhkustades oma poriste saabaste ja riietega: „Waata, kus on tööd tehtud..." No selle juures keegi ei kahtle.

Oppust wõib täiesti kordaläinuks pidada, olgugi, et see waewarikas oli. Kaitseminister O. Köster toonitas manööwri lõpul peetud kõnes, et sõda ei tule pidada mitte ainult päikesepaistelise, waid ka wihmase ilmaga. Kaitseliit on läbi teinud õppuse raskemal ajal ja seda hiilgawalt.

Kindral Laidoner, hiilgawam kuju meie kaitsewaes kui ka muus elus, hindas kaitseliitu wäga kõrgelt. „Kaitseliit on meie riigi alusmüür," ütles tema. „Kaitseliidus on märgata iha ja tungi alati kodu kaitseks walmis olla. Kaitseliidus on aga seni puudulik warustus, eriti puudus on jalanõudest, kuid aegapidi tulewad ka need muretseda..." Kiidu osaliseks said „rohelise", s. t maa malewa noored, kes kogu öö wäljas olid ning kõik rasktused kaasa tegid. Kindral Laidoner on kusagil tähele pannud, et maamehed haruldasi positsioone wälja on osanud wõtta.

Kindral Roska oma kõne lõpul laskis „elada" kaitsewäge ja kindral Laidoneri. Lauldi: „Eestimaa, su mehe meel pole mitte surnud weel ...", mille järele suumade supitatelde ääre tõtati einet wõtma.

Möödunud õppusi puudutades, ei saa kuidagi mööda minna naiskodukaitsest ja samariitlasist. Ka nende õlgadel lasus raske ülesanne, toita ligi 2000 meest, olles sealjuures wihma käes lageda taewa all. Nad täitsid oma ülesande sama hiilgawalt kui mehed ning seda tegid nad armastusest asja wastu. Siin töötasid kõrwuti kindrali proua külatüdrukuga, kantseleipreili — perenaga. Ja kõik see sobis nii kenasti.

Kindral Laidoner kõnnib kindral Roska saatel supikatelde ümber. Seal juhib wiimane kindral Laidoneri tähelepanu kellelegi, üle 60-aastasele wanamehele, sealjuures tähendades: „See Nohatu wanamees on alati wäljas..." Wanamees ei jää ka wastust wõlgu: „Kui olen kord selle asja enese peale wõtnud, miks ei peaks ma siis wäljas olema..." Ja sarnaseid wanamehi polnud mitte üks ega kaks. Neid wõis kümnetega arwestada.

Mis kõnelesid Soome kaitseliidu pealikud meie malewlasist ja õppusest? Soomes tuntud kaitseliitlane Jonasson, kes Tallinnas wiibis ning õppuse ajal meie pataljoni juures olles kõik kaasa tegi: „Teie kindral Roska on sõjamees. Imestama paneb teie malewlaste wastupanu ja sitkus. Wäikestes saabastes tulewad nad porise ilmaga wälja. Meil teie sedc ei näeks. (Soomes on warustus riigi poolt.) Lahingtriklis on mehed hästi ette walmistatud..."

Meeste wastupanu hindas kõrgelt ka kindral Roska. Päris kindel, et siin olgu kes tahtes keski himmata ei tohi ega saa.

Suure wihmawalingu ajal kogunesid mehed Saue saalina, kuhu erirong wastu oli tellitud. Orkestri helide ja laulu saatel sõideti Tallinna, kuhu õhtul kell 6 jõuti. Eshelon oli üle 20 waguni pikk.

Soome külalised lahkusid eile hommikul Tallinnast.

Lõpuks peab tähendama, et suure lugupidamise teenis ära ka meie kaitsewägi, eriti aga lendurid, kes peadpööritawaid lende tehes õppuse märkia effektsemaks tegid.

Piiritustelaew Rannamõisa all.

Tüürimees olnud joobnud ja jäänud magama.

Kolm meest wangis, laew ja piiritus konfiskeeritud.

Laupäewal tuli rahukogus arutusele Jakob Oadi, Mihkel ja Jaan Kiigarjaanide süüasi salapiirituse pärast. Nemad olid tukkunud sisse kogu laewaga.

Möödunud aasta 21 juulil märkas Rannamõisa posti olew piiriwalwur, et mingi purjek liigub „Meriküla" talu kohal kalda ligi. Lõpuks laew jäi kohale seisma. Samal ajal sõitsid „Meriküla" talust kaks meest, nimelt Nikolai Rikko ja Kiirsmann paadiga laewale.

Piiriwalwuril tekkis kahtlus, kas siin pole mitte tegemist piiritusega. Ta nõudis rannal wiibiwatelt kohalikkudelt elanikkudelt, et teda wiidaks paadiga laewale. Kuid ta talwei ei wõetud kuulda. See aina suurendas piiriwalwuri kahtlust, et kohalikud elanikud on piiritusewedajate nõus. Lõpuks ähwardades relwaga, ta sai paadimehe nii kaugele, et sõit läks merele. Laewalt on jälgitud teda binokliga. Ning paadimees pole sõitnud otse laewa juure, waid teinud kaare, nii, et laew jäänud korraks neeme warju. Siiski ta nõinud hästi, kui laewalt lastud kotte merde.

Kui ta laewale jaanus, siis polnud seal piiritust enam tepi oleniud, ega laewa külje all olew paat haises kangesti piirituse järele. Kohalikud elanikud rumpasid laewal, et nii päästa teda madalikult.

Piiriwalwe kutsus omale abi wälja ja traalis meresti, üsna laewa külje alt 9 korri 26 plekknõuga wälja. Siin oli 243 liitrit wäljamaa piiritust.

Üksi laewal wiibijatest seda omaks ei tunnistanud ning awaldasid imestust, et kuidas nemad juhtusid just niisuguse kohal madalikule, kus meri piiritust täis.

Kas oli siin tegemist hawariiga, wõi täiesti meelega ranna äärde sellepärast, et piiritust maale kanda?

Laewamehed seletasid, et tüürimees olnud wähe wiinastanud, jäänud magama ja laiknud laewa randa.

Laewa nimeks oli „Ellen" ja meeste: Jakob Oadi, Mihkel ja Jaan Kiigarjaanid. Mehed paigutati wanglasse.

Kohtus nad endid süüdi ei tunnistanud.

Rahukogu mõistis kõigile kolmele kaebealusele 4880 kr. rahatrahwi ehk maksujõuetusel iga mees 10 kuuks aresti. Peale selle mõisteti igaüks kaheks kuuks türmi. Piiritus ja laew konfiskeeriti.

Turistid Wiru tornist wälja.

Eesti turistide ühingu büroo asub teatawasti Wiruwärawa tornis, kust ruum linnawalitsusele üüritud. Üür oli turistide ühingul aga jäänud pikema aja jooksul linnawalitsusele tasumata. Linnawalitsus esines kohtu ees nõudmisega turistide ühingu wastu saamata üüriraha pärast, ja palus turistide ühingut Wiruwärawa tornist wälja tõsta. Saamata jäänud üüriraha ulatas 420 kr. peale ja sellele siiaks palus linnawalitsus kostjalt wälja mõista 6 protsenti wõla pealt.

Kohtusse oli ilmunud ainult linnawalitsuse wolinik. Rahukohtunik otsustas tagaselja linnawalitsuse nõudmise rahuldada.

„Chrysleri" autofirma uus hiiglapilwelõhkuja New-Yorgis.

Poisikese külm haud Jägalas.

Uppus isa silmade all.

(Meie kirjasaatjalt raadiotel.)

Jägala-Jõesuu, 14. oktoobril. Eile sündis Jägala-Jõesuus kurb õnnetus, mis röõwis 8 aastase poisikese Jüri Antoni p. Mõisa elu.

Anton Mõis sõitis pühapäewa õhtul kella 7 paiku oma mootorpaadil Uuekülast kodurandа — Rannawa külasse, mis Jägala-Jõesuu kohal asub. Mootorpaadis istusid mitu inimest. Mootorpaadi taha oli kinnitatud trossiga sõudepaat, kuid waieri ots polnud mitte mootorpaadi ahtrisse kinnitatud, waid ettepoole ning seega ulatas trossi pea kogu üle paadi. See trossi jaigi saatuslikuks, kuna ta pöörde juures 8-aastase Jüri merre pühkis. Õnnetus sündis umbes 500 meetrit Jägala-Jõesuust eemal. Isa poja üleslukkumist nähes, kargas kohe pojale järele, kuid last enam kätte ei saanud ning pidi ise elu jätma. Teised paadisõitjad päästsid isa, poeg jäigi merre. Kohe hakati last otsima ja umbes kahetunnilise töötamise järele leiti lapse külm surnukeha. Wanemate ahastus suur, mis seda weel rohkem põhjustab, et laps ka silmade all kadus ning teda enam päästa ei suudetud.

Lapse mürgitamine küüslauguga.

Keegi Marseille kodanik, kelle lapsel oli juba mõnda aega tubli köha, ei mõtelnud minna arsti juurde, waid luges selle asemel wälja ühest äraiganenud arstiraamatust, et köha põhjuseks inimese juures on maos peituwad ussikesed. Et neid laotada, ütles wana arstiraamat, on waja piimas ära keeta ½ kilogrammi küüslauku, kusjuures piima tuleb wõtta 1 liiter. Kodanik tegi nõnda, ja ta 5-aastane laps jõi ära ½ kilogrammi piimas keedetud küüslauku. Kuid warsti tulid nähtawale selle halwad tagajärjed. Laps wajus sügawasse unne, ja hakkas hirmsasti haisema küüslaugu järgi. Peagi ilmusid ka krambid kõigis ta ihuliikmetes. Laps toimetati küll kohe haigemajja, kuid ta elu ei suudetud ka seal enam päästa.

Arstide arwates on see esimene juhtumine, kus haige on surnud küüslaugu mürgituse tagajärjel. Süüdi on siin muidugi lapse wanemate rumalus ja äärmine ettewaatamatus.

Keeruline seisukord.

Illinoisi osariigis, kus walitseb kõwa alkoholi keeluseadus, suri üks jõukas laupmees, jättes muu seas oma naisele järgi ka ühe wäikese maja maal, mis oli seisnud tühi juba mitutümmend aastat. Lesk, lawatsedes maja müüa, sõitis sinna, et waadata seda enne seda weel kord põhjalikult, ja leidis sealjuures ootamatult maja keldrist üle kahesaja lasti wana parima weiniga täidetud pudeleid. Kahjuks ei leidnud ta aga seda põrutawat leidust üksinda, waid oli ettewaatamatul kombel kaasa wõtnud notaariuse, kelle ülesandeks oli üles kirjutada kõik majas leiduw inwentaar ja nii said ametnikud õige pea teada selle wäärtusliku, kuid seadusewastase kraami olemasolust.

Weini ei jaadud aga konfiskeerida, kuna tehti kõeks, et ta oli nõutatud weel enne keeluseaduse maksmahakkamist. Ei tohita sealt ära wiia ühtki pudelit weiniga. Lesel jääb nüüd üle kolm wõimalust: kas kutsuda oma keldrisse maale külalisi, kes wabastaks ta sellest raskusest ühekorraga, ning neid külalisi juba leiduks; ehk juua seda weini üksinda, weetes osa oma elupäewadest ses maamajakeses; ja lõpuks, kolmas wõimalus on oodata, kuni alkoholi keeluseadus ükskord ära kaotatakse Illinoisi osariigist, kuid sels ajaks, wõib olla, on weini parimal juhtumusel weel ainult pisut järel.

Eesti Ajakirjanikkude Liidu loterii on avatud.

Peavõit 1.250.000 senti. :-: Loosimine on 31. detsembril. :-: Kes soovib saada miljonäriks?

Õnnetused ja kuritööd.

Restoraan „Meremeeste Liidu" omaniku peale tehti protokoll sellepärast, et lasi hulkuvaid lapsi restoraani köögis ümber kolada.

Karl M. lasi oma koera ilma suukorwita ja ketita tänawale.

Mäekalda tän. nr. 31 majaomanik ei registreerinud elanikku õigel ajal majast wälja.

Jakobsoni tän. nr. 53 elutsewa üürilise P. peale tehti protokoll maja rinnetamise pärast.

Jakobsoni tän. nr. 21 majaomanik ei registreerinud majaelanikku majja.

Arnold J. lasi oma koera lahtiselt ja suukorwita tänawale.

Wabaduse platsil nr. 5 majaomaniku peale tehti protokoll majaesise platsi pühkimata olekus pidamise pärast.

Karl Pruunil warastati Jakobsoni tän. nr. 17 lukustamata koridorist jalgratas 120 krooni wäärtuses.

Ferdinand Pajumägil warastati Kalewi tän. nr. 1-b korterist läbi katkise akna riideid, uur ja summadan. Kokku 800 krooni wäärtuses.

Jaan Käppil ja Roman Laurbergil tehti katset Lutri tän. nr. 42 õuel asumates kuurides murdwargust toime panna.

Gustaw Mölll warastati Uuel turul kaalukojast pool siga 98 kr. wäärtuses. Peale selle registreeriti weel 4 wõõra wara omandamise ja 3 petmise juhtumist.

Pussitamine restoraan „Pärnu" ees.
Laupäewa õhtul kella 11 ajal toodi linna keskhaigemajja rawitsemisele Tallinnas, Kodu tän. nr. 6 elutsew Jaan Põder. Tal oli suur pussihaaw seljas. Põder seletab, et saanud haawata restoraan „Pärnu" ees, S. Pärnu maanteel. Lööjat ütleb haawatu mitte tundwat. Põder on 37 aast. wana.

Kukkus jalakäu pooleks.
Pühapäewa õhtul kella 5 ajal kukkus Eha tän. nr. 12 elutsew Woldemar Warjamaa kaalikakotti kandes maha ja murdis omal wajaku jalaluu pooleks. Warjamaa wiidi haigemajja.

Waraste kahe päewa „töö".

Laupäewal ja pühapäewal registreeriti Tallinnas wargusteid. Agathe Weberil warastati Rahumäe surnuaia pingile asetatud käekott raha ja dokumentidega, kokku 84 krooni wäärtuses.

Anna Gurewitschil, elukoht S. Tartu maanteel nr. 22 lukustamata riietekapist kleit 15 kr. wäärtuses.

Minna Woarnal, elukoht Liiwalaia tän. nr. 36, warastati taskust 20 kr. raha.

Liisa Luiskil warastati Hollandi tän. nr. 6 kaupluse ees tänawal wankrist kindad, korw ja raamatud, kokku 7 krooni 70 senti wäärtuses.

Mihkel Kõnnil näppas waras Uuel tän. wiinapoe lettile jäetud raha 30 krooni ja kadus.

August Kuisra warastati Harju tän. nr. 51 kaupluse eest tänawalt jalgratas 150 krooni wäärtuses.

Julie Rumbergil warastati Kopli tän. nr. 30 kioskist pöll.

Alfred Leiwathil ja Hermann Märtil warastati sadamas lukustamata kajutist riideid 107 krooni wäärtuses.

Emil Kerneril warastati Uuel tän. nr. 27 majas taskust 10 krooni raha.

Ewald Arendtil warastati Keemia tän. nr. 6 majas korterist kaks pandimaja piletit 17 krooni wäärt.

Jaan Luderissil, elukoht Laulupeo tän. nr. 8, warastati lukustamata koridorist jalgratas 70 krooni wäärt.

Jaan Baronil wiis waras ära Uue Kalamaja tän. nr. 11 koridori jäetud jalgratta 90 krooni wäärtuses.

Jaan Tarklandil warastati Kunderi tän. nr. 19 kojast kapist toiduaineid 48 krooni wäärtuses.

Kohale jõudnud
moodsam shweitsi
siid samuti ka inglis „velvet" **sammet**
kõigis värves palitute ja kleitide tarbeks.
Ilus valik igasuguseid
villaseid riideid.
Ka on olemas karusnahku palitukraede jaoks. Kõik kaup on vana tollitariifi järgi ja pakub õige odavalt
E. Eglon & Co.
Pikk tän. nr. 1.
Eri suka, soki ja kinda jaoskond.

Kui töö tehtud — olgu ka koli koristatud.

Suuremate ümberehituste tõttu oli peapostkontori esine kõnnitee pikemat aega suletud läbikäiguks. Mõni aeg tagasi juba kõrwaldati suurem osa laudehitusest, kuid selle asemel seisawad nüüd kõnniteel äär... hulk plekitükid, terawate naeltega wanad lauatükid jne., kuna hattwa näha mõnd töölist askeldamas. Mõne loti pärast seisab aga läbikäik suletuna. Publiku liikumise huwides oleks aga soowitaw, et kui remonttöö walmis, siis ka kohe üksikud kolid ja prügi kõnniteelt eemaldataks. Niiwiisi „nokitsedes" wõib enda maja parandada mõni äriomanik kusagil agulisserwal, mitte aga majaomanik pealinna südames.

Warastas sõbralt raha ja sõitis pummeldama.

Möödunud aasta 3. septembril ilmus Kurmajõe konstaabel Villepaju juure kodanik Jaan Uutmann ja kaebas, et temalt on 1. septembril raha warastanud. Ta sõitnud linnast ja peatunud „Karla" külas Jaan Kärgi juures, kus wõtnud seltsis wiina. Joonud purju ja heitnud põrandale magama. Hiljem märganud, et raha on kadunud.

Juurdlusel selgus, et Kärg on sõbra raha siise teinud. Samal päewal kui Uutmannilt raha kadus, oli Kärg sõitnud kahe tuttawaga Kose Risti restoraani ning seal pummeldanud. Seal tema käes oli nähtud kolme tuhandemargalist.

Seluurimisel tehti kindlaks, et Kärgil endal sel ajal raha ei wõinud olla.

Kui asi oli juba awalikuks tulnud, käis Kärg restoraanis ja palus teenijat, et see seletaks kohtus nii, et tema ei mäleta, milliseid rahad Kärgil olid.

Asi tuli laupäewal rahukogus arutusele ja Jaan Kärg mõisteti kõigi isearalište õiguste kaotamisega pooleteiseks aastaks wangiroodu.

Kas linn maksab kahjutasu trammiohwrile?

1. augustil kukkus S. Tartu maanteel Puuwilja tänawa peatuskohal trammilt maha minnes kiwidele Pawel Mihailow. Tramm pole peatuskohal peatunud ja Mihailow hüppas maha. Mihailowi tõenduse oli ta saanud raske wigastuse. Ta esitas kohtu kaudu linnawalitsuse wastu nõudmise 166 krooni peale, millesse arwatud arstimise, kaotatud tööpäewade, rikutud riiete wäärtuse tasusummad. Linnawalitsus sellest õnnetusest ei teadnud enne kui sai kohtust ärakirja. Ei politseis ega trammiosakonnas sellast õnnetust polnud registreeritud.

Nõudja Mihailowi seletusel on ta liikuwalt trammilt peatuskohal maha astunud, kuna konduktor edasisõidusignaali annud, ootamata, kas keegi maha läheb. Ta on wiidud keskhaiglasse. Keegi selle juhuse üle pole protokolli kokku seadnud. Kaks kaasisõitjat tunnistajatena tõendawad samuti, et tramm pole peatuskohal peatanud ja et konduktor pole mingit tähelepanu juhtinud õnnetusele. Üks tunnistaja teab, et trammi number oli 14, teine teab jälle, et konduktori number oli 23. Tunnistajad olid kukkujat turul näinud seatud peaga ja siis end üles annud. Dr. Rossman tõendas, et Mihailowil peas oli purunenud üks tuikson ja haaw luuni, mille tõttu oli kaotanud palju werd.

Rahukohtunik kohustas linnawalitsust esitama tõendust, et Puuwilja tän. otsas on alaline peatuskoht ja ühtlasi määrati kohtusse kutsuda tunnistajana konduktor nr. 23.

Sai kõrtsis peksa! Kiwimurru tän. nr. 3-a elutsew Alfred Teemann kaebas politseile, et wiibides 13. skp. restoraan „Tartus" teinud restoraani uksehoidja ja puhweti „Willu" temale naha peale. Teemann ütles, et peksmine sündinud põhjuseta ja tahab sellepärast, et ajd jaaks „Koarimiele" wõetud.

Wastu ilupuud! Pühapäewal jooksis auto nr. 216 S. Juhkentali tänawal wastu tee ferwal kaswawat ilupuud ja murdis selle maha.

Politsei jüüdistab autojuhti ettewaatamata sõidus.

Läti mootorpurjek merehädas.

Purjede rebenemise ja mootorrikke tõttu jäi Sõrwe otsas ankrule.

Päästelaew „Elisabeth" sõitis Windawist wälja.

(Meie kirjasaatjalt traadi teel.)

Kuresaar, 14. oktoobril. Läti mootorpurjek „Pickhold" laadis Jaagurahul wammori, et seda Riiga wiia. Olles laadungis, alustas laew reisu, kuid merel tabas teda torm, mis purjed katki rebis. Wõideldes wihase merega läks ka mootor rikke ja kolmemastiline mootorpurjek muutus lainete mängukanniks.

Merehädalist laewa nähti laupäewa õhtul Sõrwe tuletornist, kust kohe päästepaat wälja saadeti. Päästepaadi saatmist põhjustas weel see asjaolu, et laewal abipalumise lipp ülesse oli tõmmatud.

Sõrwe päästepaat tuli öösises pimeduses tagasi, ilma et ta merehädalist laewa oleks näinud. Laewal puudusid tuled ja sellepärast teda ei leitud. Ometi oli päästemeeskond hiigla töö ära teinud.

Pühapäewa hommikul, mil ka ilm wagasemaks oli muutunud, nähti Sõrwest uuesti Läti laewa, hädalipp endiselt mastis. Jälle saadeti päästepaat „Pickholdi" juurde, mis Tammula (Tammuna) küla all, umbes 8 miili Sõrwest, ankrul seisis. Päästemeeskonnale tehti wigastused selgeks ning paluti Sõrwe tuletorni päästejaamaga ühendusse astuda. Loost teatatigi Tallinna Balti päästejaamale ning sealt tehti korraldus, et nende Windawi sadamas seisew päästelaew „Elisabeth" wälja sõidaks. Sõrwe teatati, et „Elisabeth" esmaspäewa hommikul kell 7 Windawist lahkunud ning abitarwitaja juurde sõitnud. Kella 11-18 oodati päästelaewa kohale, kes ta Riiga pukseerib.

Laew on weekindel ja sellepärast jäid ka inimesed abi tulekuni laewale. Laewal oli 7 meeste- ja 1 naisterahwas.

Poesellide ja klawerimängija suur mürgel „Kongil"

Kui kõrtsi ei lasta, aknad puruks.

Neli meest arestimajja.

Pühapäewa hommikul kella 8 ajal helistas Kannamõisas asuwa restoraan „Kongsi" omanik telefoniteel linna politseile, et tema restoraani juures olnud suuri märatsemine. Salkond noorimehi ja daame sõitnud kahel autol „Kongsi" restoraani ette ja nõudnud sisselaskmist. Kui peremees sellest ära öelnud, sattunud noorehärrad marru ja tukkunud restoraani aknaid purustama. Olles selle „tööga" lõpule jõudnud, istunud härrad ja daamid autodele ja kihutanud linna poole tagasi. Kõrtsmik palus politseid, et see märatsejad teel kinni wõtaks. Politsei 6. jaoskonnast saadeti wälja paar kordnikku. Need pidasid lõbusõitjad teel linna „Seewaldi" haigemaja ees kinni ja toimetasid nad politsei jaoskonda. Terwe seltskond, — kaks daami ja kaheksa „kawaleri", — olid täiesti joobnud, neist neli noorhärrat niiwõrt, et nad oma „temperamenti" isegi politseijaoskonnas tagasi hoida ei suutnud ja seal märatsema hakkasid, mille tõttu politsei sunnitud oli neid arestimajja paigutama. Isikute selgitamisel tuli ilmsiks, et terwe seltskond koosneb poesellidest, wälja arwatud ainult daamid ja üks noorhärradest, kes ühes kohalikus suurkohwikus klawerimängijana teenib.

Mürglimeesteks olid Alfred L., elukoht Volgu tän. nr. 3, Hugo K., elukoht Harju tän. nr 28, Rudolf S., elukoht Falgi tee nr. 3, Ernst J., elukoht Rataskaewu tän. nr. 22, Alfred S., elukoht Kotsebu tän. nr. 7, Boris S., elukoht Pööla tän. nr. 26, Grigori L., elukoht Gonsiori tän. nr. 13, Bruno L., elukoht Kaupmehe tän. nr. 37 ja daamid Wanda T., elukoht Wabriku tän. nr. 17-b ning Linda P., elukoht Imanta tän. nr. 22. Kõik nad antakse kohtu alla.

Seltskond on enne Kannamõisa sõitu linnas pummeldanud.

SPORT.

„Russ" häwines „Kalewile" 38:26!

Õhtu elektrilisem kohtamine.

NMKÜ karikawõistluste tulemusi.

Käsipalli karikawõistlused, mida korraldab NMKÜ, olid pühapäewa õhtul tõmmanud kokku wõimla täie käsipallihuwilisi. Oli ju wõistluste kawas kahe Eesti parema korwpallimeeskonna — „Russi" ja „Kalewi" kohtamine. Publik rahwuswaheline, sest ka satsklastel — „Trebelal" ja „Greifi" meeskonnal ning naiskonnal olid ees tõwad mängud.

Meeste wõrkpallis osutasid siiaks salongliku ja „heatoonilist" mängu NMKÜ ja „Greif". Kumbki pool ei harrastanud surwemängu, mille tõttu mäng kaotas palju oma weetlewusest ja ilust. Esimene mäng lõpeb 15:9 ja teine 15:8 NMKÜ paremuseks.

ÜENÜTO ja „Greifi" naiskondade wõrkpall, mida esmakordselt mängiti uute reeglite järgi, andis esimeseks poolajaks silmade wahekorra 19:7 ÜENÜTO kasuks. Teine poolaeg aga möödub „Greifi" ülekaalu tähe all ja ÜENÜTO päästeb kaotusest just esimesel poolajal wõidetud silmadega, sest „Greif" lõpetab teise poolaja 14:6 enda paremuseks. Seega napp ÜENÜTO wõit 25:21.

Keskmisekklassilist korwpalli serweeriwad „Trebela" ja „Puhketodu" meeskonnad. Esimesel poolajal saawutab „P" karistuswisketest 8 silma ning jääb kaotusse 14:12. Teisel poolajal mängib Trebela wastasega nagu soowib ja lõpetab selle 29:7, üldiseks tulemuseks 43:19.

Hinge pidades kinni jälgitakse Kalew-Russi mängu. Mõlemad meeskonnad parimas koosseisus. Õhus tunda elektrit. Alguses asub „Russ" juhtima 4:1, Kalew püüab kinni, kuid ei suuda fikseerida oma ülekaalut wisketes. „R" weab kogu aeg kolmesilmalise eduwahega ja alles poolaja lõpul läheb „K" ette 20:15. Mikk taitses aga saab totme suure weaga, mis läheb Kalewile maksma 4 silma. Poolaeg 20:19 Kalewi kasuks.

Teise poolaja algul suurendab „K" weelgi wahet, aegamisi aga tasuwad wenelased, olles kord isegi kolme silmaga ees. Siis tuleb aga „Russi" häwing, mis wäga rusuwalt mõjub „R" poolkaitseliinile. „Kalewil" on Mikk ja Eisenschmidt ning „Russil" Klöscheiko 2., Riitwes ja Tscherbatkin lahkunud nelja weaga. Silm-silmalt läheb „Kalew" ette ja lõpetab suure wõiduga 38:26 (18:7). Mäng haruldaselt elaw, kohtunikud oma ülesannete kõrgusel. Lõpuks tugew aplaus „Kalewile".

Järgmine karikawõistluste mänguõhtu on tulewal pühapäewal.

„Kalew" wõitis „Merkuri" 4:1.

Tuli seega liiduklassis kolmandale kohale.

Pühapäewal mängisid staadionil liiduklassi esiwõistluste sarjas „Kalewi" ja „Merkuri" meeskonnad kolmanda koha pärast. Kalew esineb suurešti nõrgendatud koosseisus, kuna puudusid Piperal, Räästas, Kull, Rõmmer ja Wõrgi — seega meeskonna eliit. Asetasid neid nooremad, kes oma ülesannetega hakkama said rahuldawalt.

Mängu wilistab kohtunik Tipner („Sport"). Esimest poolaega iseloomustab wõrdne kahepoolsete mäng, milles Merkuuril näib olewat wõimalust enda maksmapanekuks. Situatsioonide poolest on mõlemad wärawaalused waiksed, mis ei Kurwikul ega Dondorsil pole maja rõõmustuse üle kurta. Poolaeg lõpeb kuiwalt, meestel ei näi olewat mingit tuju ega wärawajanu. Olje mastandlik mäng warematt peetuse.

Teise poolaja algus aga muutub elustawaks mängulõigule. Kalewlased murrawad kordumalt läbi, kuid wiimasel hetkel on weel jaol „Merkuuri" ar. Esimene wärav „Merkuurile" läheb murgalöögist — wärawawaht kõrjub palli, kuid tõmbab selle kõige puuri kogemata. Tihenewa wihma all jätab „Kalew" pealetungi, märg pall ei taha seista hästi jalal. Mõne minuti järgi korjatakse jällegi pall „Merkuuri" wärawa sepist, kuhu see sattunud Maurer 2. löödu... Wiis minutit on lahkist mängu, mille joosul Ekstam „K." paremal äärel weab söödu rööd ja wiru head palli saadab keskele. Ühe kena söödu lööb Kalle tugewa lööbiga „M." wärawale, ww. pareerib, kuid üks pall läheb latt all ja põrkab wärawasse sisse. Loetakse 3:0. „Merkuuril" näib olewat siin täis defensiiwist ning meeskond läheb pealetungile üle. Pall sellab keskwalt „K." wärawasseisel „poolkoonidel", kus palju kuldseid wõimalusi wärawate lööwutamiseks, kuid „M." laseb need kõik lõpetust mööda. Kaudrum saawutatakse lõikl, milles omalt poolt Katrik „kahkelt" aitab kaasa, lastes palli käest Ässmanni jalale kukkuda. Weerand enne lõppu lööb Maurer 2. weel laugelt tugewa pommi „M." wärawale, kuhu see ka kiske päästeb, sest wäravahaaspei tehes lendab pall üle ww. käte. Weerand enne lõppu ei too midagi uut, wihm rikub kinnitõmbawalt meeste tuju ning lõpuwiledis on „Kalewi" wõit ja kolmas koht liiduklassis. Tipner wilistas täpselt, nahwalt wilul mathis wäheindus.

Käsipall Pärnus hoos.

W. j. „Sport" Pärnus.

Hooaegade wahetusel näib rahwusliku käsipall wõtwat Pärnus erilise hoo ja huwi. Spordiseltsid omawad rea korw- ja wõrkpallimeeskondi, kes pealinlastele kõwaks pähkliks ja ehtigi wõitjaks tulnud.

Möödunud laupäewal ja pühapäewal külastas sinnsid käsipallimehi Tallinnast W. j. „Spordi" mehed. Esimesel päewal mängisid nad wõrkpalli „Wapruisega" ja korwpalli „Terwisega", wõites mõlemaid: esimest mängude wahekorraga 2:1 ja „Terwist" korwides 37:20.

Teisel päewal oli külalistele wastasteks wõrkpallis keskkoolide koondusmeeskond ja korwpallis „Waprus". Esimese üle saawutas „Sport" wõidu resultaadiga 2:1, kuna „Waprusele" kaotas korwpallis tagajärjega 20:40. Mängud peeti linna wõimlas ja publikut oli rohkesti.

„Terwis" tuli wihma ja rahe all Pärnu meistriks.

Wõitis finaalis „Klubit" 4:2 (0:0).

Pühapäewal, 13. skp. mängisid Pärnus linnawalitsuse karika mängude sarjas „Terwise" ja P. Jalgpalli klubi meeskonnad. Kuna kõik eelmised matšhe olid kroonitud ilusad ilmad, siis finaal ei wõinud seda suurwõistluse ilmet, mille ta kindlasti teenis, sest ilm oli wihmane. Pea kogu esimene poolaeg tuleb wihma ja isegi rahet. See halwab mängu käiku. Poolaeg lõpeb wärawateta. Teine poolaeg on ilma wihmata ja algab tõwa spurtiga Klubilaste poolt, mille tulemusena on 1:0 Klubi eduks. Siis wõtab „Terwis" aga end rohkem kokku: edurimi mehed teewad omawahel ümberwahetusi. Suure hoo ja innuga mängu tagajärjeks tuleb warsti 1:1; 2:1; 3:1. Siis saab Klubi weel läbimurdega 3:2, kuna lõputulemusena märgitakse 4:2 „Terwise" eduks. Pärast mängu lõppu annab spordiseltside Liidu esitaja wõitjale meeskonnale ilse rändkarika ja loorberipärja. Üldse mängiti rahwusliku karikamängude tsüklis 6 matshi ja wärawate üldwahekord on „Terwise" eduks 17:9:3 Klubi ja „Wapruse" ees! Mängu juhtis kindlal käel Neumann (Tall. Sport).

Keskkoolid wõistlewad.

Järjekorralisel käsipalliõhtul laupäewal keskkoolide käsipalli esiwõistluste tsüklis esinesid kohtasid Juudi ja Kubu gümnaasiumi naiskonnad wõrkpallis. Wõidu saawutasid juudipreilid 40:16, poolaeg 26:6. Meeste wõrkpallis Wene gümn. abituriendid alistus reaalgümnaasiumile 15:0, 15:0. Wahejuhtumisega lõppes Saksa ja 1. tütarl. gümnaasiumi wõistlus naiste wõrkpallis. Publiku wõistlustel moodustas noor koolilaste pere, kelle poolehoiu awaldused ühele wõi teisele meeskonnale on sageli taltsutamatult kõrwulukustawad. Pika täh. wõistluse ajal käis nähtawasti wahekohtunikule Rosenbergile liiga närwidele ja ta katkestas mängu, proowis uuesti ja lõpetas wõistluse selle juures 7:6 Saksa gümn. kasuks. Wõistlus tuleb muidugi kordamisele.

Korrahoid pahatihti TPSÜ wõistlustel jätab palju soowida. Wõimlusõpetajad wiibiwad küll wõistlustel, kuid neile näib wähe muret tegewat õpilaste ülalpidamine. Käsipalliõhtud korraldatakse wõimlas, mille juures olewast einelauast ilmonabidbelites müüakse alkoholi ja sellest tuleb, et koolipoisiiki joobnult tulewad wõistlema.

Realg.-kolledži jalgpallwõistlus pühapäewal Kalewi sopasel wäljal andis wõidu esimesele 4:0.

Miks neegrid ei higista?

Walged sisserändajad märkawad Aafrikas, et nende ihunahk nõretab alati higist, mis wõib tuua pikapeale põletikku ja isegi haawu. Aafrika neegrite juures aga ei ole kunagi märgata midagi sellesarnast. Neegrid higistawad teisiti, higi ilmub neil mähesel arwul ja laugelt mitte terwel ihunahal. Prof. Kestner, uurides seda asjaolu, on leidnud, et samal ajal kui eurooplase nahk sisaldab raswa 27—44 milligrammi, on neegri nahas keskmiselt 75 milligrammi raswa, s. o. pool rohkem kui eurooplasel. Elab aga eurooplane kauemat aega Aafrikas, siis kohaneb ta sealse palawusega, ja ta ihunahas hakkab leiduma enam raswa. Paneb sarnane eurooplane oma higise käe walgele paberilehele, jääb ta käsi järele raswaplekid. See on asjaolu, mida põhjapoolsemates maades elawate eurooplaste juures pole kunagi märgata.

Ameerika — poksijate Mekka.

Poksimeister Palm sõidab dollarite maale.
Kiire tõus algajast Balti parimaks.

Eesti poksiilma endised ja praegused suurused.

Igal kodanikul oli wõimalus läinud reedel Grand-Marinas peetud Eesti-Läti poksi klubimatshil jälgida ja nautida Palmi, meie parimat poksijat. Nüüd aga peame loobuma sellest lõbust, wähemalt tükiks ajaks, kuna

meie poksimeister sõidab Ameerikasse, kus elukutseliseks hakkab.

Ameerikasse-sõidu eellugu on lühike. Meie Palm, kes on momendil Balti riikide parim, on oma mitmel Soome- ja Skandinaawiaturneel wõitnud nimekaid mehi, nende hulgas ka soomlasi Hellströmi ja Hakkaraisi. Mõlemad wiimased aga tegid turnee Ameerikasse, kus esinesid edukalt. Selle tagajärjel jäigi Hellström Ameerikasse profiks, kuna Hakkarainen Soome tagasi pöördus.

Lugedes Skandinaawia ja Saksa ajalehtedest Palmi wõite Hellströmi ja Hakkaraise üle, tegi üks tuntumaid New-Yorgi managere Palmile kirjaliku pakkumise, asuda tuleks tuuks Ameerikasse ja poksida tugewamate wastastega omas kaalus.

Palm wõttis pakkumise wastu, millest ka New-Yorki teatas, ning nüüd walmistub sõidule, kuna manageri poolt on tema jaoks Ameerikas juba wõistlus walmis:

29. nowembril poksib Palm „Madison Square Gardenis" Hellströmiga.

Mis puutub tasusse, siis on wastawalt New-Yorgi poksikomisjoni sellekohasele määrusele üks kolmandik honorari manageri ja kaks kolmandikku poksija oma. Et „Madison Square Garden" Ameerika ja kogu maailma suurim poksikestkoht on, siis on põhjuseta arwamine, nagu ei tasuks sarnane wõistlus end ära.

Nii on näiteks Hellström teinud omale ainsa matshiga „puhast" 1400 dollarit, s. o. üle poole miljoni Eesti sendi.

Poksimeister Walter Palm on praegu 23-aastane. Kuidas sattus ta poksiringi ja milmoel saabus temast Baltimaade parem poksija, sellest seletab meister ise:

Esmakordselt nägin poksi lähemalt 1922. aastal. Wenelasest poksiweteraan Harlampiew, kes nimetas end poksiprofessoriks, andis kohalikus Noortemeeste kristlikus ühingus poksikursust.

Igal pühapäewal peeti tolleaegses „Walwaja" seltsimajas — praeguses kino Kungla hoones — poksiharjutusi. Ühel sarnasel õhtul läksin sinna ja awaldasin soowi poksida. Harlampiew waatas mind, katsus lihaseid ja käskis riidest lahti wõtta ning poksiülikonda riietuda. Selle järele anti mulle kindad kätte ja saadeti ringi. Wastaseks otsis mulle Harlampiew ühe tüseda mehe, ning tants läks lahti. Et ma enne poksinud polnud, teine aga küllaltki hea mees oli, siis

sain armetumal kombel kloppida. Terwes oma elus pole ma saanud teist sarnast nahatäit.

Walter Palm.

Kui koju läksin, siis olid mul silmaalused sinised, huuled paistetanud ja pöidlad paigast ära. Wanematelt sain rängalt pahandada.

K[illegible] need asjaolud kokkuwõttes mõjusid nii, et mul poksisiu tükiks ajaks kadus.

Kuid — algus oli siiski tehtud, ja hiljem, kui saadud wigastused paranesid ja ununesid, tundsin uuesti tungi poksiringi. See oli aasta hiljem — 1923. a. sügisel, kui NMKÜ-s korraldati uus poksikursus. Seekord olid kursusel õpetajaiks meie omad paremad poksijad, nagu Einmann, Matsow ja teised. Need kursused tegin läbi edukalt. Tundsin, et küllalt kõlban poksijaks ja harjutasin suure hoolega. Pool aastat hiljem maitsesin juba oma püüdmiste ja harjutuste wilja:

Pierre Charles, Euroopa raskekaalu poksimeister wõistluse ajal sakslase Dieneriga.

1924. aasta kewadpoolel korraldatud Eesti esiwõistlustel tulin kergekeskkaalus edukalt Eesti meistriks, lüües peale teiste ka oma õpetajat Einmanni. Sellest esimesest wõistlusest peale pole ma kodumaal saanud ühtki kaotust.

Järgmine wõistlus, mis tuli kaasa teha, oli katsewõistlus Pariisi olümpiaadile. Muidugi tulin wõitjaks ka seal, lüües tolleaja paremat meest Greenbaumi. Pariisis ei wedanud loosiga — sattusin kohe alguses kokku argentiinlase Mendeziga, kellele kaotasin punktidega. Mendez platseerus olümpiaadil teisele kohale. Järgmisel olümpiaadil,

1928 aastal Amsterdamis, kordus täpselt sama lugu — loos tõi esimeseks wastaseks Mendezi kaasmaalase Landini. Selle mehega oli äge löömina.

Hoidsin end alul tagasi, et lasta wastasel wäsida. Selle tagajärjel saawutas Landini esimesel ringil punktiedu. Teine ring läks samuti. Kolmandal aga otsustasin kõik wälja panna ja asusin pealetungile. Kuid argentiinlane oli põrguliku sitke, näis nagu polekski kaht eelmist ringi olnudki.

Metsikus tempos, kus mõlemad ägedasti spurtisime, kõlas gong, mis lõpetas kolmanda, tasakaalus ringi. Kahes eelmises oli aga wastane saawutanud juba küllaldase punktidearwu, et tulla wõitjaks.

Nii pidin ka seekord leppima kaotusega. Landini tuli aga, samuti kui ta kaasmaalane Mendez eelmisel olümpiaadil, teiseks.

Peale olümpiaadide olen sooritanud pikemaid ja lühemaid wõistlusretki wälismaile. Olen poksinud Soome parimatega, Hellströmi ja Hakkaraisega. Hellströmile olen kaotanud ja olen teda ka wõitnud. 1926. aastal sain kaotuse Berliinis, kus poksisin Euroopa meistri Rothiga. Seal olin koos ka Saksa meistri Breitensträteriga, ning praeguse Euroopa raskekaalumeistri belglase Pierre Charlesiga. Maailmameistri pretendenti Schmelingit pole ma juhtunud nägema.

Nii kokkuwõttes poksimeistri sportline karjäär. Walter Palm on, nagu eelpool juba tähendatud, 23-aastane ja abielus. On täiskarsklane ning ei suitseta. Alates 17. eluaastest kuni senini wõimlemisselts „Spordi" liige.

Oma wormisoleku saawutab kawakindla treeninguga, mida teeb igapäew umbes üks tund.

Kolm korda nädalas teeb wastupidawuse ja kiiruse harjutusi, nagu harjutus poksipalliga, liiwakotiga jne. Käigud, jooks ja wõimlemine muidugi. Kolm korda aga teeb sparringut, s. o. poksiharjutusi wastastega, kusjuures Palmile partneriteks on olnud kõik w.-s. „Spordi" poksijad, kes sel moel meistrilt wäärtuslikke õpetusi saawad.

Muuseas on Palm tegutsenud spordiõpetajana ka kaitsewäe ühendatud õppeasutistes.

Mis puutub meie endistesse poksijatesse, siis on Palm weendunud, et

parim Eesti poksija oli Einmann.

Wiimane on nüüd aga aktiiwsest sporttimisest loobunud, olles aga edasi Tallinna poksiklubi esimeheks. Eraelus on ta tolliwalitsuse pearaamatupidaja. Kumb oli parem, kas kadunud Tamberg wõi Klausner, kes Lõuna-Ameerikasse watkas, selle kohta ei tea Palm kindlat otsust anda.

Meie praegustest poksijatest peab Palm lootusiäratawamaks meheks, otsustades menuka esinemise järele läinud reedel klubimatshil Grand-Marinas, kergekaallast Rädingi,

kes on lühikese aja jooksul tõusnud meie poksijate esirinda. Samuti peab meister heaks meheks tartlast Lukinit, kellest, kui ta wähem iseteadew oleks ja rohkem püüaks, rahwuswahelise kuulsusega mees wõib saada.

Enne Ameerikasse sõitu, 20. ja 21. oktoobril poksib Palm weel teiselpool lahte, Helsingis ja Wiiburis.

Hõimurahwa pealinnas tuleb tal kohtamine wana riwaali Hakkaraisega.

Häda sa sekeldus on Ameerikasse sissepääsu wiisumiga. Ei aidanud muu, kui tuli wõtta w.-s. „Spordi" esimehelt, kindral Lillelt, kes kaitseministri abi, soowituskiri, kus wiimane kinnitab, et Palm on eestlane, hea poksija, aus inimene, majanduslikult kindlustatud, terwe jne. jne. jne. Näib, nagu oleks Ameerikal kawatsus isegi sporti tolli alla panna.

Grand-Marinas korraldatud wõistlus oli sedakorda wiimane, kus wõisime näha Palmi.

Tema pikale teekonnale üle suure lombi aga soowime kõigi spordisõprade nimel õnne ja edukat esinemist kõlisemate dollarite maal!

Igaühele, kes ärimeheks wõi kontoriametnikuks tahab saada, soovitame iseõppimiseks

cand. oec. LILLI JERUS'T

Raamatupidamise õpiraamatut

Hind kr. 1.75.

K.-Ü. „Rahwaülikool'i" raamatukauplused Tallinnas, Harju tän. 48, omas majas, Jaani tän. 6, pangamajas.

Kes raamatu hinna rahas wõi markides ette saadab, sellele saadetakse raamat äri kulul postiga kätte.

Weel mõnikümmend aastat tagasi, kui usk rahwa seas weel suuremas lugupidamises oli, siis tunti mõningaid kombeid enam ja käidi nende järel suure hoolega. Nüüd aga on aeg muutunud, usk surutakse ikka enam ja enam tahaplaanile ning ta jääb peamiselt wanade jaoks, kes [illegible] selles kaswanud. Uus aeg toob uued inimpõlwed ja wana usk ning sellega kaasaskäiwad kombed lähewad kõige kaduwa teed, kuni kustub neist mälestuski.

Kas tead sa, et . . .

Alles kümne aasta wanused kookospalmid kaswatawad söödawaid pähklaid.

*

Wanas Kreekas tunti kunsthambaid, hambawett ja pulbrit. Hambaharju aga mitte.

*

Esimene teemant Lõuna-Aafrikas leiti täigest 60 aastat tagasi.

*

Saksamaal sööb iga sakslane aastas umbes 12 naela heeringaid.

*

Eukalüptuse puud kaswawad kuni 150 meetrit kõrgeks.

*

Saksa lambakoerad ületawad kõik teised koeratõud oma hammaste tugewusega.

*

Hunnid tarwitawad wähe lehmapiima.

*

Kreeka arst Theofrastos mainib juba elawhõbedat aastal 300 enne Kristust.

Uued lood shotlase ihnsusest.

Keegi shotlane, olles kuulnud imeasju noorendamiskuuridest, otsustas läbi teha oma noorendamist ahwinäärmete abil. Tal tuli sõita kaunis kaugele, kuid ta ostis siiski raudteekassast omale lihtsa sõidupileti.

„Kas ei taha te lunastada omale samal ajal ka tagasisõidu piletit?"

„Ei, ei", waidleb shotlane. „Ma tulen, wõib olla, sealt tagasi lapsena ja siis wõtan ma lapsepileti."

*

Üks teine shotlane maksis wiis dollarit lõbulennu eest, mille kestwus oli ainult kakskümmend minutit. Olles ülal õhus, hakkas ta tungiwalt soowitama lendurile, et see katsuks kohe püstitada uut lestwuslennu rekordi.

*

Keegi shotlane Aberdeeni lahedal wõitles uppumissurmaga. Ta oli juba kaks korda ära käinud wee all, ja uuesti jälle tulnud weepinnale. Siis wisati talle päästerõngas. Mees aga, enne seda kui pidi wajuma kolmandat korda wee alla, hüüdis kaldalseisjatele: „Kas te wõtate ka tasu päästerõnga eest?"

Rahwausk söögilaua taga.

Leiwatükk kukub — kerjaja tuleb!

Kui nuga on selili, siis poeb kurat talle sisse.

„Tere. Jatku leiwale!"

„— Jatku tarwis!"

Neid sõnu on igaüks kuulnud sadu ja tuhandeid kordi. Komme sööjale jatku soowida kuulub eestlaste kenamate wiiside juure. Sõnakõlega „jatku leiwale" awaldab külastaja külastatawale oma heasoowilikkust ja sõbralikkust. Kahtlemata on see jatkusoowimine pärit juba wanast hallist ajast, mil wõõruslahkus oli eestlastes kuulus ja mil iga külaline oli lugupeetud ja austatud. Linnas on see komme jatku soowida juba peaaegu kadumas, kuid maal püsib ta tänapäewani au sees.

Ei piirduta üksi jatkusoowimisega külastatawale, waid seda tehtakse igale, keda nähtakse söömas, olgu see siis teeäärsel heinamaal lõunatunnil wõi mujal tööwaheajal.

„Jatku leiwale" — see on Põhja-Eesti n. ö. kirjakeelne worm. Lõuna-Eestis, Mulgimaal öeldakse „jatku leibä", mis tähendab „jatka leiba". Üldiselt aga on see komme tuntud üle maa, ükskõik, kuidas seda ka ei wäljendataks.

Peale äsjamainitud „jatku leiwale" on eestlastel söögi juures weel palju mitmesuguseid wanu rahwausuga seotud kombeid, mis alalhoidlikumates maanurkades on säilinud tänapäewani.

Wana rahwa usk söögilaua taga — see moodustab sõnalises wanawaras omaette huwitawa peatüki.

Üldiselt tuntud nii maal kui ka linnas on usk, et kui söögi juures kukub maha nuga, siis on oodata meeskülalist, kukub kahwel, siis tuleb külla tingimata mõni naine. Usk on see ennustamisel kõige parem ja mis on ta nii, seda ei tea keegi ennustaja isegi.

Wõrtsjärwe ümbruskonnas usutakse, et kui söögi ajal kukub maha leiwatükk, siis on oodata kerjajat majja.

Kui lobwi, tee, piima wõi mõne muu wedeliku klaasi wõi tassi walamisel walaja wedelikku maha wõi üle walab, siis öeldakse, et see, kellele walati, on näljane. Kui aga walajal õnnestub walada nii, et klaasile kuhi peale tuleb, kuid üle ääre ei lähe, siis on walajal „õnnelik käsi" ning ta saab warsti rikkaks.

Leib on pühadus,

millest ei tule kunagi rääkida halba ja mida peab kohtlema äärmiselt austawalt ja lugupidawalt. Kui söögiajal leib wõi leiwawiil maha kukub, siis tõstetakse ta üles ja suudeldakse teda. Suudlusega palub leiwa mahapillaja andeks, et ta nii hoolimatult leiwaga — jumalaanniga — ümber käis.

Samuti on suur patt, kui leib pandakse lauale selili, s.o. pealmine koorik alla poole.

Kui sarnane asi juhtub, siis saab selles süüdlane kõwasti tõrelda ja leiwa asetab perenaine wõi perewa uuesti õigesse asendisse.

Teine asi, mis ka kunagi selili ei tohi olla, on nuga.

Maal tarwitati ja tarwitatakse praegugi weel söömise juures taskunuge, eriti meeste poolt Wiljandi-, Tartu- ja Wõrumaal kasutatakse sarnaseid nuge „taanisteradega" wartjadeks. Sarnast nuga selili panna ei tohi, waid ta peab alati lebama küljeli.

Rahwausk räägib, et kui nuga on söögilaual selili, siis poeb kurat noaterasse.

Sarnasel juhul pole noaomanikul hea käekäik kindlustatud — warsti wõib ta lõigata omale sõrme, wõi sünnitada mõne suuremagi wigastuse, sest kurat noaterasse ei jäta ühtki wõimalust kasutamata, et inimest kiusata.

„Kurat kardab kuumust" —

see weendumus on paljudel wanadel inimestel. Sellepärast tuleb näiteks suppi süüa ainult siis, kui wiimane hästi palaw on. Mainitud kombest peetakse Lõuna-Eestis wanade inimeste poolt praegugi weel kõwasti kinni, olgugi, et siin raske on põhjendust leida, kuna kurat ometi põrguga tegemist teeb, kus kõigi ettekujutuste järele küllaltki kuum peaks olema.

Harju ja Wiru rannas on mõnelpool komme, et

kui asutakse söögilauda, siis wisatakse esimene pala lauast põrandale, olgu siis kassile wõi koerale.

Sel juhul öeldakse: „Kala wõrku". Sarnasel kombel pidada olema hea mõju kalamagile.

Palju on weel mitmesuguseid wanarahwa kombeid, millest weel teadmatult kinni peetakse.

Nii ei tohi näiteks söögilauas nuga suhu wõtta, wastasel korral jääda inimene pudikeelseks.

Seega hirmutatakse peamiselt ainult lapsi ja arwatawasti pole sel kombel midagi ühist rahwausuga.

Jaapani politsei-presidendi wiisakus.

Jaapanlased on tuntud oma suure wiisakusega, isegi nende seaduslikud määrused on tehtud ainult wiisaka polwe kõnekeeles. Politseipresident Tokios näiteks käskis anda igale taksijuhile, milliseid ametmehi on Tokios 4000, wäikese raamatukese, kus ta manitseb: „Olge wiisakad oma sõitjate wastu. Ärge unustage, et inimesed on inimesed, aga mitte kaubapakid. Ärge otsige iial tüli oma sõiduwõõrastega. Teil on muskid, kuid ka neil on seda. Nad on wõib olla isegi paremad poksijad teist. Istub abielupaar teie taksisse, ärge kuulake siis, mida kõnelewad mees ja naine üksteisega. Tehke nõnda, siis jääwad tulemata paljud õnnetused." Politseimeister tunneb Tokio seltskonda, ta etteklrjutused on üliwiisakad, ka ei puudu neis huumor.

Numal roomlane.

Koolíõpetaja jutustab ühest Rooma kangelasest, kes igal hommikul enne einestamist ujus 3 korda üle Tiberi jõe. Kes naerab? Muidugi ei; see Ruudi.

„Sa ei kahtle ometi, et wilunud ujuja seda teha wõib?"

„Ei, härra õpetaja", ütleb Ruudi, „miks peaksin ma kahtlema? Imestan ainult, miks roomlane 4 korda ei ujunud üle jõe, siis oleks ta wähemalt sattunud tagasi sinna kaldale, kuhu ta oma riided jättis."

Hüpnotiseerimine kaugusest.

Mõned õnnelikud katsed kaugehüpnoosiga.

Küsimus, kas wõib hüpnotisöör mõjuda senjitiiwse isiku peale ka kaugusest, ei ole siiamaani weel lõpulikult lahendatud. Katseid on sellega teinud peaasjalikult Prantsuse arstid Dusart, Gilbert ja tuntud psühholoog Pierre Janet. Need katsed on leidnud küll suurt tähelepanu, kuid ei ole annud lõpulikku weendumust selles, et kaugelt hüpnotiseerimise katsed wõiksid õnnestuda rahuldawalt. Üks ja sama isik, kes on olnud hüpnotisöörial alaliseks katsealuseks, wõimaldab küll katse kordamineku, kuid nende mõlema wahel on juba enne katsetamist sel juhtel olemas kindel waimline ühendus. Katsete suurim puudus seisis selles, et katsealune isik teadis igakord ammu ette, et temaga toimitakse kaugehüpnoosi katset. Ja wahel teadis ta seda ju isegi, ilma et seda oleks waja olnud temale öelda. Oli küllalt sellest, et arst ainult mõtles sellele katsele, kuna meedium luges ta mõtteid juba telepaatiliselt, ja järgmisel päewal, kui katsetamine leidis aset tõepoolest, õnnestus ta ... Hinnates seda aga kõige teaduslikku wolsuiega, ei saa seda pidada weel kõigiti õnnestunud kaugehüpnoosi katseks.

Wiimasel ajal on Pariisis jälle teinud neidsamu katseid Charles Richet, kes püüdis enam teaduslikult põhjendada oma eksperimente ja pani suuremat rõhku oma töö tulemuste teaduslikule kontrolleerimisele. Katsealuseks isikuks oli tal kellegi arhitekti abikaasa proua B., kuna katse juures hoiduti hoolega katsealusele kuidagi enneaegu märku andmast temaga ettewõetawa katse üle. Esimene katse sündis järgmiselt:

Prof. Richet korteris kahe arsti juuresolekul loositi wälja katse toimepaneku aeg. Kokkulepitud tunnil ilmus siis hüpnotisöör professori korteri, ja katsus sealt hüpnotiseerida proua B.-d, kelle ajupaik oli teadupärast kolme kilomeetri kaugusel. Hüpnotisööri ülesanne oli sundida proua B.-d uinuma, ja jälle ärkama wiie minuti pärast. Katse silmapilgul, see oli õhtul kell 7, juhtus aga, et

proua B. ei wiibinud sugugi kodus, waid oli kusagil kohwikus.

Ta tundis nagu oleks järsku ta peale tulnud mingi iseäralik wäsimus, nagu oleks ta sattunud narkoosi mõju. Ta püüdis kõigest jõust wõidelda selle wäsimuse wastu, et mitte uinuda lõbusas seltskonnas, ühe oma tuttawa perekonnaliigete keskel. Ta läks näost päris kahwatuks ja mitte ühtki sõna ei tulnud üle ta huulte. Möödus mitu minutit, ning siis sai ta jagu oma piinlikust seisukorrast.

Nagu sellest näha, ollakse küsimuse õige lahendamisel weel alles poolel teel. Katseid jatkatakse.

Rohusedelid merehaiguse wastu.

Millest tekib merehaigus?

Süngi põhjuseks närwid.

Peaaegu igal meresõitjal on kääpärast oma abinõu, mil kombel ta loodab pääseda merihaigusest. Mõni nendest tahab minna laewa pardale ainult tühja kõhuga, kuna teine peab paremaks kõhu hästi täis süüa; kolmas trööstib end rohke konjaki joomisega jne., neljas wõtab omale südamekinnituseks ainult klaasikese weit. Nende kõrwal on ka inimesi, kes tahawad olla weel targemad ja ütlewad, et merihaiguse wastu ei ole üldse mingit rohtu. Kuid sellest hoolimata on müügil hulk rohte merihaiguse wastu, mille mõju on küll kaunis kahtlane, kuna nende ainuke otstarb on nähtawasti ainult wabrikantide rikastamine.

Merihaiguse (arstiteaduse keeles: naksea) peatunnusteks on punetamine, kahwatus, higi eritlemine, hingamisraskused, peapööritus ja oksendamine. Haiguse põhjuseks on laewa kõikumine, nii pikkust kui laiust mööda. Praegu oletatakse, et merihaigus wõib peasjalikult näha

riket inimese tasakaalu aparaadis.

Nii tasakaalu tsentrumis awaldab mõju aju närwidele. Ajunärw, w a g u s, ühendab pea, kaela, kõrisõlme, südame, kopsude, malia ja mao tahtsamaid osi. Iga inimese juures on ta ärritamiswõimalused mitmesugused, ning sedamööda on ka mitmesugune inimese kalduwus merihaigusele. Inimesed, kelle wagus laseb end ärritada wäga kergesti jääwad ka hõlpsamalt merihaigeteks. Normaalse wagusega inimesed ei haigestu niipea, kuid pikapeale saab merihaigus jagu ka nendest, kuna lõpuks on olemas inimesi, kelle wagus ärritub wäga wisalt, ja neid peetakse kindlateks merihaiguste wastu.

Sellepärast on püütud, et jagu saada merihaigusest,

halwata mõneks ajaks waguse.

Närwi uimastamise ja haige rahustamise abinõulid on küllalt wälja mõeldud, kuid seniajani pole weel ükski nendest abinõudest wiinud sihile. Prof. Fischer on üks tähtsamatest õpetlastest, kes on katsunud merihaigust arstida atropiiniga, s. o. rohuga, mis tuimestab waguse närwi tunnet. Paremust saadi haigele aga ainult siis, kui a t r o p i i n i temale s i s s e pritsiti. Wõttis aga haige atropiini ainult sisse, siis jäi atropiini parandaw mõju harilikult ära. Atropiiniga arstimisel on aga see halb külg, et ta toob organismile ka weel hulga muid kõrwalärritusi, mille ärahoidmiseks peab tarwitama jälle omakorda seks eriliselt kohaseid arstirohte.

Professor Starkenstein wõttis sellepärast tarwitusele atropiini asemel hyoscamiini, mis halwab samuti wagust, ja walmistas weel teise rohu, mis kannab nime skopolamiin, merihaiguse rohu kõrwalmõjude ärakaotamiseks. Segu nendest kahest rohust tuimestab wagust, ja jääb samal ajal ilma igasuguse kahjuliku mõjuta inimese terwisele.

Daamide uus elukutse — ilduse proowireisija.

Uus elukutse, mis wõib wõimaldada head sissetulekut tublile ja töökale naisele, on niinimetatud „ilduSreisija" amet. Noored daamid, kes oma wastawa erihariduse tõttu on saanud eriteadlasteks iludusasjades, sõidawad prowintsidesse ja wäiksematesse linnadesse, mille naised hoolimata kõigist oma igatsustest ei ole saanud küllaldaselt wõimalust astuda samme oma keha ja näo ilu tõstmiseks. Kugi daam, kes on töötanud eriti edukalt ses elukutses, jutustab järgmist:

„Ma lõpetasin wastawa kursuse ühes Londoni iludusinstituudis, sain head tunnistused, ja muretsesin omale wäikese auto, kuhu ladusin rikkalikult puudrit, kreemi ja kõiki muid ilu tarbeid. Läksin „ringreisile". Mu wäljaminekud olid wäikesed; ka palkus auto sõjeri head ülalpidamist sel juhusel, kui mind ei wõetud ilma maksuta kuhugi öömajale. Ma ei waja reklaami, sest rahwajuu igalpool ümbruskonnas teatab mu tulekut juba alati kaugelt ette. On olnud tööpäewi, kus ma wõttes honorari iluduswõi eest ja müües laekasolewaid kaupu, olen teeninud kuni 100 krooni. Ühtesinnasse paika jään ma harilikult üheks nädalaks, mille peale sõidan kohe edasi 100 kilomeetri kaugusele. Tihti oli mul enam tööd, kui jõudsin teha, ja ma oleksin isegi wõinud jääda weel kauemaks paigale, kuid mind ajas siiski edasi tahe leida wahelduft ja näha uusi inimesi. Ma ei ole abiks olnud mitte ainult naistele, waid ka nii mõnelegi külanoormehele, muretsedes neile kätte kosmeetilisi abinõusid, mis wõimaldasid neid jätta endast palju paremat mulje nende poolt armastatud neidudele."

Mida peab iga kodanik teadma kellaiest

kõlab uue raamatu pealkiri, mis neil päevil ilmus. Hädavajalik käsiraamat igaühele, kirjutanud kellasepp J. Mikiver. Hind 25 s.

Peaiadu:

K.-Ü. „Rahvaülikool"

raamatukauplus-tes Tallinnas, Harju tän. nr. 48, omas majas, Jaani tän. nr. 6, panga majas.

Kes raamatu hinna rahas või markides ette saadab, selle-e saadetakse raamat äri kulul postiga kätte.

Eesti klounid salapiirituse maal.

Populaarsete klounide Lexi ja Maxi turnee läbi Soome. — „Ükski prohwet ei ole kuulus oma pärismaal." Rahwas, kellel on wähe huumorit.

Soome — meie artistidele leiwaandja.

Soome on muutumas meie artistidele teiseks „leiwaisaks": alati on Soomes esinemas Eesti artiste, tantsijannasid jne., kellele Soome suudab pakkuda isegi tunduwalt paremaid teenimiswõimalusi kui Eesti.

Kogu Soome rahwale nalja tegemas

käisid populaarsed Eesti klounid M a x ja L e x, kes kalsude, järwede ja — salapiirituse maal töötasid ligi 5 kuud, käies läbi 27 linna ja suuremat alewit.

Läbi humoristi prilli waadatuna maailm näeb wälja teisiti

kui harilikult. Kuid Lexi „memuaaridest" leiame palju huwitawaid tähelepanekuid meie wennasrahwa elust-olust, mida me õige wähe tunneme. Ei ulata ju meie inimeste sagedaid „huwireisid" Soome kaugemale kui Helsingi peatänawatele.

„Need on maailma parimad klounid,"

kirjutab üks Tampere leht Maxi ja Lexi kohta. Samuti ka nende teised numbrid, wabastamine kettidest ja „saladuslik kadumine" kastist äratawad Soomes tähelepanu ja kiitust, mida mehed Eestis ei wõi unes näha.

Sellel on mitu põhjust. Esiteks: ükski prohwet pole kuulus oma pärismaal, ja teiseks —

meie sugwennad pole kuigi suured naljamehed.

Neil on praegu ükssainus kloun S i p u n e n, wana mees, kes weel teeb natuke nalja. Seepärast Helsingi, Wiiburi, Pori, Tampere, Turku, Kemi, Sowirka, Sortawalla — kõikjal suur edu.

Keeleküsimusest saab eestlane Soomes juba mõne nädalaga üle. Esialgul meie klounidel

prowesa oli sõnaraamatuks, kuhu pliiatsiga kirjutati wajalised sõnad,

mis ettekandes tuli tarwitada. Sellele omapärasele sõnaraamatule tulid meie klounide prowesia lisaks weel teised, päris ametlikud sõnad, mida sinna kirjutas politsei!

Soomlased ei saa uskuda oma silmi, kuidas wõiwad „pergeli wirupojad" tulla wälja kastist, mis on lukustatud.

Aurik „Haakon VII",

mis ühes wiiekümne inimesega Norra rannikul hukkus.

Elawalt maetud naised.

Kongid, mis iial ei awane wäljaminemiseks. — Igawene waikus — rääkimine keelatud.

Eluaegselt kinnimõistetud naiste wangla Bretagne'is

See on tõelik loss, hiigla ulatusega, suure trepiga, eesõuega, rõduga, galeriiga, tornidega. Ta asub Rennesis, wanas Bretagne pealinnas. Alles ratsutades läbi eesõuest wõib näha seda kolmekordset peahitist, mis sarnaneb rüütlilossidele. Tugewad wõred ümberringi, ja hauawaikus. Ilma et oleks waja öelda seda, tunneme, et wiibime wanglas. See on suurim ja wanim Prantsuse wangla, kuhu mahub 2000 wangi, ja enamasti on wangla täis. Siin on elawalt maetute wangimaja, ja need, kes istuwad kinni siin ja ootawad, on enamasti naised. Nad ootawad ... kuni neid ühel hommikul enne päikese tõusu kantakse wälja wärskelt wärwitud puusärgis ja maetakse wangla surnuaiale. Sest 70 protsenti neist naistest on surma mõistetud. Naisi hukati ennem, kuid nüüd, kus Prantsusmaal juba ühe inimese eluea kestes ei täideta enam naiste kohta tehtud surmaotsuseid, annab president neile harilikult armu. Ja niisugusel korral nõuab Prantsuse seadus,

et surmanuhtlus asetataks eluaegse wangistusega.

Eesõue keskhoones ja mõlemal pool tiiwal asub wangla administratsioon, köökrid ja rohkearwulised wangiwalwurid. Kuid teise õue ei tohi minna ükski wangiwalwur; selle õue kaudu pääsewad wanglasse ainult wangla direktor ja tema asetäitja, wangide hingekarjane, kaks arsti ja wanem laatsareti abiline.

Wangla külastajad ei märka midagi wanglast endast. Neid lastakse sisse külgukse kaudu, kus neid nunnad wastu wõtawad ja juhatawad „kõnelemisruumi" läbi lõpmata pikkade koridoride, ja seal näewad nad iseks kerkimat wangi kuju tiheda wõre taga. Walwatakse hoolega, et keegi ei saaks wangidele anda salaja mõnd kingitust. Kõik wangid söövad ühesugust toitu: musta leiba, kapsasuppi, aiawilja, üks kord nädalas kohwi ja natuke liha — see on terwe nende kehw söögisedel.

Wanglas walitseb sügaw waikus. Ilma et direktor meile seda seletaks, mõistame isegi, et

kõnelemine on wangidel kõwasti keelatud.

Milline karistus — keelata naistele kõnelemist!

Naiswangide riie on inetu,

ühesainsa lõikega, mis peab tegema inetuks ka kõigeparemini kaswanud keha. See on mingi kotitaoline jakk pruunist willasest riidest, laiade warrukatega. Riie hoiab end kotis ette ning tahapoole, et lasta wõimalikult wähe wälja paista wangide kehaworme. Kõigil naiswangidel

aetakse juuksed masinaga täitsa maha.

Kui me sammusime selle wangla hoowi, jutustab Claire Perier, silmasime seal kahte wangi, kes korjasid õuest umbrohtu, ladudes seda kõrwale. Nad ei pööranud, nagu teised, oma päid uudishimulikult meie poole.

„Kaks mastuhakkajat", ütles wangla direktor. „Esialgu oli meil nendega palju tegemist, nad ei tahtnud kuidagi sõna kuulda. Kuid pime kartser ja üks kolmandik toiduportsjoni iga kahe päewa tagant regid peagi ära oma töö, ja nüüd oleme me nad harjutanud peale sõnakuulmisele."

„Mispärast on nad siin?"

„Üks nendest purustas oma mehe alumise kehaosa, samal ajal kui ta enda armuke hoidis kinni meest. Armuke sai ta juure terweks ööks, kuni hommikuni, kuigi ta abikaas, nagu ta ise pärast tunnistas, elas pärast kuritööd ainult mõned tunnid..."

„Ja teine?"

„Üks talunaine. Keegi wõrgutas ära ta tütre, ema aga wiskas wastsündinud lapse sigade ette... Ülekuulamisel oli ta täitsa ükskõikne. Ta ütles: ma oleksin pidanud surmama selle lapse hoopis teisel moel, sest

meie orikas sai sel kombel tuuda liha maiku ja sõi weel peale selle ära meie kaks lambatalle."

Wangla keldrikorral asub majandusruum, hiiglaköök, leiwaküpsetamise tuba, pesuköök, triikimistuba. Naiswange on siin tegewuses sadade wiisi.

Kõigil teistel majakordadel on igaühes wiis suurt töösaali, ja ka wiis magamissaali. „See jaotus on", seletas wangla direktor, „läbi wiidud wastawalt wiiele wangide kategooriale. Siin on wange, kel on südame peal roim, suured wargused ja pettused, ja ka poliitilisi naiswange."

Therese Humbert, kes pettis wälja miljonid, rääkides muinasjuttu suurest pärandusest, istus siin, ja samuti naisanarhist Louise Michel.

Sisse astudes wanglasse saab iga naiswang numbri ehk etiketi. Kõige esimene kategooria, kus on üle tuhande wangi, on ühtlasi ka kõige arwurikkam. Peaasjalikult on need wangid,

kelle roim on ühenduses abielurikkumisega,

mürgisegajad, tulesüütajad, lapsetapjad. Teises grupis on wargad ja naispetturid ja ka kuritegewusele andunud prostitueeriwad naisterahwad, neljas grupp on poliitilised, ja wiies — alaliselt märatsew ja rahutu element wangla elanikkude seast.

Direktor wiis mind kõrwalelükatawa akna juure, kust wõisin heita wargsi mõne pilgu wiienda kategooria töötuppa.

„Ei möödu mitte päewagi", ütles direktor, „ja juba oleme me jälle sunnitud paigutama mõnd nendest karistuseks pimedasse kongi, kus wõetakse tarwitusele wahel ka hullusärk. Nad on wäsimatud, alati walmis korraldama üldist wastuhakkamist. Neis walitseb suur wiha nunnade, nende järelwaatajate, ja ka kohtunikkude wastu, kes on teinud nende kohta süüdimõistwaid otsuseid.

Nad käristawad sagedasti tükkideks töö, mis neile kätte antud

ja sellepärast wõib nende kätte usaldada ainult kottide õmblemise tööd. Kord tungisid nad nunnade kallale kääridega, et neil silme peast wälja pista..."

Üks naiswangidest oli wist kuulnud direktori häält, sest ta hüüdis midagi oma kaaslastele, ja natukese aja pärast olid juba kõigi pilgud sihitud selle wäikese aknakese poole. Naiswangide silmades märkasin ainult wiha helki.

Kõigisse teistesse töötubadesse oli aga sissepääs minule lahkesti wõimaldatud ja ma wõisin seal esitada naiswangidele küsimusi. Kuid ma ei saanud neilt pea kunagi wastust, wiit rääkimise keelu tõttu.

Nad kõik jätawad ühesuguse mulje, wahtides nüridal pilgul oma ette ja olles äärmiselt ükskõiksed kõige wastu. Nende päewad sarnanewad kõik üksteisele: ikka üks ja sama töösaal, magamissaal, käigud wangla õues ümber purskkaewu. Magamissaalis on sada woodit, mis paigutatud kolme ritta. Saal on walgustatud kogu öö — distsipliini ja rahu alalhoidmiseks.

Nende ellu ei too mingit muudatust ei päewad, kuud ega aastad...

„Olete rahul? On teil mõnd soowi? Tahate teatada midagi enda omastele?"

Neid küsimusi esitan ma neile siin ja seal. Keegi ei wasta mulle ines-

Sudlik arwab, et tegemist on pellisega ja et mängus on mitte kaks, waid neli meest.

Politseinälem lõi kronnidele ametliku pitsati põsele

ja lisaks sellele kirjutas nende nimed keemilise pliiatsiga weel ka peopessa. Nüüd jäi rahwas uskuma, et wigurimehed, keda ei pea ahelad, lukud ega nöörid, on ikka tõesti ühed ja samad isikud.

„Härra Jeesus! Kui head silmakäänajad!“

karjuwad Soome naised imestades, kui näewad „wirulaste“ tempusid.

Tsirkuses on soomlased kui suured lapsed, kes iga tühja asja üle naerawad. Ja lõbus rahwas on meie sugumehed teiselpool lahte; on harilik nähtus, et üliõpilased wormimütsides, wanad lugupeetud härrad ja daamid sõidawad karusellil ja wõtawad osa lõbustustest, mida meil endale lubada julgewad ainult lapsed.

Päew aega tantsu harmoonika saatel —

see on soomlase suurim lõbu. Kell 2 algab prowintsilinnas wõi mõnes alewis tants. Harilikult mängib üks harmoonikamees, kuid kui on „suurem koht,“ siis on kaks harmoonikamängijat ja weel ka wiiuldaja. Kella nelja ajal, s. o. kahe tunni pärast, aetakse publik saalist wälja ja kes tahab edasi tantsida, peab ostma uue pileti. Nii kordub see iga kahe tunni möödumisel kuni õhtuni. Soomlane ostab harilikult päewa jooksul neli tantsupiletit…

Soomlaste teine suurem lõbu on kohwijoomine.

Kohwiga alustatakse ja lõpetatakse päew. „Ei lasknud teised mind hommikul magada, juba kell 7 aeti ülesse — kohwi jooma. Nagu ma pärast ei jõuaks juua,“ kaebab Lex.

Kui meil antakse wäikeste teenete eest „jootraha“, siis soomlane annab ainult „kohwiraha“. Kuid tähtsatest probleemidest Soomes

wõib kõnet olla ainult ühest suurest küsimusest: salapiiritusest.

Piiritust on Soomes igal pool ja wähemalt iga teine soomlane teeb kuidagi wiisi tegemist piirituse weoga wõi müügiga.

Lowiisa suwituskohas Lex ja Max küsisid Soome politseinikult, kust saab piiritust. Küsisid seda naljaks, et kasutades oma wälismaalase arwatawat teadmatust kohalikkudest oludest natuke teha nalja politseinikuga. Kuid

politseinik juhatab:

„Minge sinna tallu, sealt saab piiritust“

Lex waatab: „Seal on ju kirik!“ — „Ah, mis te kirikusse otsite, ega sealt ei saa. Minge ükskõik millisesse tallu, igalt poolt saate piiritust!“

Piiritus paneb soomlase jalad wirgalt käima.

Lowiisas oli üks orkestrant, kes oli nii laisk, et ta ei wiitsinud oma muusikariista ise koju kanda ja iga õhtu wiis naine selle koju. Kuid kui seal tahati 1600 liitrit piiritust, läks mees wabatahtlikult appi maale kandma, mõttes korraga kätte saada neli piiritusenõu.

Lex lahkus pärast tõsise näoga: „Kes ei tahtnud piiritust kanda, neile antakse õhtul liiter piiritust mehe peale.“ Õhtul ootasidki mehed pikisilmi, kuid tolliwalwe ei mõelnudki oma saagist osa ära anda.

Eesti piirituse kohta öeldakse:

Nonn Lex.

„Hüwa on, kuid ei suuda osta!“ Teiste sõnadega: Eesti piiritus on hea, kuid on nii kallis, et soomlased jõuawad juua ainult halba Saksa piiritust.

Soome lihtrahwas on üldiselt arwamisel, et kogu piiritusewedu Baltimerel on „wirulaste“ käes, sakslastest teawad ainult piiriwalwe ja teised ametiwõimud.

„Wirulastel on ainult kolm ametit: ühed kaswatawad kartulid, teised ajawad piiritust ja kolmandad weawad seda meile,“ arwawad soomlased.

Linnades liiguwad tuhanded mehed, kellel taskus wäike pudel piiritusega ja kes seda pakuwad müüa igale wastutulijale.

Piirituse salateed on keerulised,

sellepärast ametiwõimud walwawad inimeste järele igal pool. Rongis sõites konduktor käib raputamas ja lõksutamas reisijate pakke ja sumadane. Kas nendes „pirtu“ mitte ei loksu.

Lex tahtis rongis teha ühe „klahwi“. Wõttis waguniis weejoomiseks määratud klaasi ja läks koridori, et seal teha ära selle patu. Kuid ta nägi, et konduktor hiilis temale järele ja pistis klaasi ühe akna all seiswa ja kuttiwõtma wõõra mehe tasku.

„Mitä rüüpi?“ käratas konduktor, kuid Lex ütles ilmsüüta näoga: „Ei mitä!“

Üks tsirkuse madudetaltsutaja pani piiritusenõud madude kasti. Konduktor raputas kasti ja kuulis, et loksub… „Tehke lahti!“ — „Ei tee, seal on maod.“ Konduktor ei uskunud ja tõi politsei. Niipea kui kasti kaan awati,

maod pistsid pead wälja ja piirituseotsijad põrkasid kohkunult tagasi.

„Kuid seal loksub midagi,“ torisesid nad ära minnes. Neil jäi kahtlus ikkagi hinge, kuid madude alt ei tahtnud nad piiritust otsida…

„Jõuluks läheme jälle Helsingi ja tulewal kewadel jälle, siis juba terweks suweks,“ ütleb Lex. „Soomlased tahawad naerda ja meie elukutseks on neile seda wõimaldada…“

Ta wajab punast sammetit.

Proua S. läheb ühte kaubamajja ja nõuab punast sammetit. Müüja laotab hulka kangaid ta ette letile, kuid ikka ei leia proua ükski sooritawat wärwitooni. Proua S. tahab juba lahkuda kauplusest, seal juhib müüja aga ta tähelepanu maja alumisel korral olewale pealaole. Proua läheb sinna, tuhnib ka seal kõik segamini, kuid ei leia ka seal midagi sobiwat.

Lähedalseisew ärijuht, olles kogu aeg waheldumisi pealt waadanud seda sündmust, läheb wiimaks juurde, seletades: Armuline proua, kahjuks ei leidu meie laos praegu teie poolt soowitud wärwitooni; kuid wõime me teda aga teile muretseda tiires kaupas. Kui palju soowite?“

„Ah, mitte palju“, wastab proua S. „Ma lasin täis toppida oma kanarilinnu, ja wajan üht õige wäikest tükikest, mida panna oma armsale linnule keele asemele!“

Liane ülesanne.

Martin Proskauer.

Wäikeses, aga maitserikkalt sisse seatud toakeses seisis rahanduse agent Howard Wallis, wäikene mees, laiade õlgadega, roosilise näo ja suure peaga. Tõesti wõluw, wõrgutawalt ilus Liane Pussier istus laua ääres, wibutades oma weetlewate jalajäätega, ja naeratades otsa oma külalisele:

„Mis peitub selle taga?“

„Midagi muud kui ainult see, mis olen öelnud teile.“

„Kust sate minu aadressi?“ küsis Liane edasi.

„Politseist. Ma käisin parajasti taskuwarguste komissari juures ja küsisin seda temalt — te wabandate, me tõnaleme ju ometi ärisasjadest, kus ei ole waja tunda piinlikkust ega häbi.“

„Nagu armastuses,“ wiskas Liane Pussier sinna wahele.

„See on wõimalik, mina isiklikult tunnen aga seda asja wähem. Äriasjad ei ole mulle jätnud aega armastuse jaoks. Nii siis, ma küsisin komissarilt, kas on olemas naistaskuwaras, elegantne, sharmant, kes ostab oma ametit. Ütlesin end olewat Ameerika ajakirjanikku, kes wajab seda tuttawust intewjuu tarwis.

„Ja temа?“

„Nimetas mulle kohe teie nime. Ta kiidab teie töö puhtust. Te olewat toimetanud oma töö wahel nii osawasti, et needki, keda teie olete paljaks warastanud, olewat wahel peale seda üles astunud teie kaitseks, tunnustades ausalt teie süütust. Lühidalt, te olete just isik, keda wajan“.

„Noh, ja edasi?“

Howard Wallis, Ameerika tooraineete firma finantsagent, suudles kaunistatud taskuwarga Liane Pussier kätt.

„Ma teen teid tuttawaks Guatalana kaubandusesaatkonna esindajaga, kellegi meeldiwa härra Pella aGranujaga. See don Pella armastab hästi süüa ning juua, ja huwitab in puncto naisi. Nii palju kui olen mõistnud ta märguandeid, olete te paras tüüp talle. Ma sean teid talle ette kui oma tuttawat, te olete ta wastu lahke ja wiisakas, nagu daam kunagi, sel kombel kui jõuda soowitawaks peale oma ülesannetele.“

Liane Pussier küsis:

„Missugune oleks aga minu ülesanne?“

„Te sõite käesolewa nädala lõpul ühes hommikut kusagil heas lokaalis, ja wõtate don Pella y Granuja taskust ära salaja ühe kirja, ilma et ta seda märkaks. Selle kirja annate mulle edasi wiibimata; minu käsijalg ootab teid tähelepanematult juba lokaali ees.“

„Edasi?“

„Mitte midagi enam, see on kõik. Et teie tark naine olete, siis ütlen teile seda, mida saate wast aru ilma minu seletusteta; asi seisab suures konfessioonis, äris, ja ma pean otsustawaks istanguks teadma wastase tingimusi. Ma olen kindel, et don Pella kannab sel päewal endaga taskus oma walitsuse juhtnööre, mis on aga igatahes shiffreeritud. Kas wõiksite teha seda, mida ootan teilt?“

„Jah,“ wastas Liane Pussier lihtsalt.

„Hea. Te saate minult tuhat dollarit, et wõiksite teha end wõimalikult weetlewaks, riietudes suure wõrgutajana. Mees Guatalanast laseb pimestada end ainult suurte effektidega. Ja hiljem saate weel kolmtuhat dollarit selle kirja eest.“

„Ma nõuan wiistuhat.“

„Wiistuhat? Tehtud. See oleks siis esialgu kõik. Muidugi pole mul kartust, et wõiksite mind ära müüa ma wõimalikule wastaspoolele. Siinjuures wõite teie ju ka tubliisti teenida, kuna mulle jääb wõimalus naerdes tagasi tõrjuda kõik wõimalikud lahtilustused.“

„Iseenesest mõista,“ wastas rahulikult Liane, „mulle on selge, et politseikomissar awaldas teile ka, et mu õige nimi on Bozena Wlahitsh, ja mind wõidakse, kui wastumeelset wäljamaalast, lükata kõrwale — —“

„Tõesti tark naine!“ hüüdis ameeriklane waimustatult, ja tõmbas wälja oma rahatasku:

„Siin annan ma teile tuhat dollarit, ja kui saabub aeg teie isiklikuks tutwunemiseks don Pellaga, kasin ma teid kutsuda kohale.“

Ameeriklane lahkus.

Nii pea kui uks wajus kinni ta järel, tuli kõrwaltoast kirewasse siidisilkonda riietatud elegantne noormees, kes wõttis Liane oma käte wahele.

„Seda oled sa hästi teinud, armsaim, ma olen uhke sinu peale.“

Liane suudles teda südamlikult.

„Mis arwad sa sellest loost, Gaston?“

Gaston maigutas suud nagu kokk, kes tahab maitseda, millest koosneb talle katsetäis antud magus suutäis.

„Hm — ta ei ole halb — saatume teda weel kord järgi!“

*

Mõned päewad hiljem istusid luksusrongis, milline sõitis Pariisist lõunasse, Liane ja Gaston. Liane awas oma toaletikohwi ja tõrjus eemale Gastonit, kes tahtis silitada ta nägu.

„Ole mõistlik, Gaston, rehkendame nüüd kokku, mida omame.“

Gaston ajas käe oma kuue taskusse.

„Siin on wiistuhat dollarit, mis saime ameeriklaselt.“

Liane naeris.

„Mu Jumal, kuis wõib ta nüüd süüdistada, lahti shiffreeritud kirja, mis ma talle andsin.“

Gaston naeris samuti.

---

tawa maatega. Siin waigitakse ainult ja raputatakse pead. Nad on elawalt maetud…

„Näete seda seal, kel on eriti õrn silmawaade?“ ütleb wangla direktor. „Ta tappis oma truuduseta armsaima ühes selle armukesega, hiilides öösel salaja woodi juure, milles magasid nad mõlemad. Ta pekkis neid noaga metsikult. Kuhu juhtus, sest kumbagil laibal oli wähemalt neliteist haawa. Siis ostis see naiskroimar

kaks pudelit shampanjerit ja jäi samas toas kuni hommikuni selle paarikese terwiseks.“

„Kas on naiskurjategijad tõesti julmemad kui mehed?“

„Paljud tõendawad seda. Naised ei kahetse kunagi oma kuritegusid, waid on ikka arwamisel, et nad on talitanud õieti. Teises saalis on teil wõimalus näha üht, kes on silmapaistew oma hea ülespidamise poolest wanglas ja sellepärast pandud teiste ülewaatajaks.

Ta mürgitas ahnuse pärast oma mehe wanemad, mehe wenna ja ka enda ema, sest et ta neid kõiki toitma pidi. Ja ometi oli ta üks rikkamatest talunaistest Correzes.“

Sadne on wangla haigetetuba, mis koosneb ainult kahest wäikesest toakesest, milles kummagis on 15 woodit. Olud on siin äärmiselt terwisewastased. Eluajaks wangimõistetule ei anta kusagil armu.

Kõige wiimane, mida üle waatasin, oli nende wangide tööruum. Sellele olid antud mõnesugused kergendused. Selles saalis on wiibinud ka Gabrielle Bompard, kes aitas oma armsaimal üles puua rikast notar Gouffe'd, ja wiskas tema laiba ühes kohwriga Rhone jõkke.

Teekord, kui mina käisin, oli seal kaks wangi pärit headest perekondadest. Üks nendest oli krahwinna de Kerminen, rikas Bretoni mõisaomanik, kes surmas rahaahnuse pärast oma mehe. Tema kõrwal küürutas teine, wananenud wälimusega naisterahwas, kes oli aga kunagi üks esimestest Pariisi iludustest: madam Bessarabo, ehk kirjandusliku nimega Hera Mirtel. Ta laskis maha oma mehe, pakkis selle laiba kohwrisse ja saatis Nancysse.

Kui ma hakkasin temaga kõnelema, wajus madam Bessarabo ehmunult kokku. Teda polnud iial käinud keegi waatamas, peale tema tütre, kes püüab nüüd uuesti üles wõtta tema kohtuprotsessi. Ta waatas wangladirektori peale, nagu tahaks ta sellelt küsida, kas tohib ta wastata, ja pomises siis: „Mul pole kaebada millegi üle.“

Ta ainuke rõõm oli mängida pühapäewiti harmooniumi. Oleks ta oma mahalastud mehe laiba jätnud puutumata ja ennast ise politsei kätte andnud, oleks seda hinnatud kui armukadeduses toimitud kuritegu ja 1000 shansi ühe wastu oleks olnud selle poolt, et teda oleks wabaks mõistetud. Selle asemel aga kaotas see õnnetu naine pea ja tegi Gabrielle Bombardi eeskuju järgi. Pariis oli aga samal ajal juba enne ärewuses Fallieres'i hukkamise ja muude sündmuste ning julmide roimade tõttu, ja pidi selle tagajärjel isegi peaaegu elile kerkima presidendikriis, ja sellepärast mõisteti samuti surma ilus Hera Mirtel, waimukas naine, kes oli awaldanud omal ajal hulga tähelepanuwäärseid luuletusi. Tema hukkamõistmine tundus awalikule arwamisele osalt ka wastutasuna paljude ennemalt tehtud wabaksmõistmiste eest…

Siis kui walitsesid naised.

Eelajaloolises ühiskonnas oli naine käskija, mees — sõnakuulelik ori.

Meie kanged, õnnelikud leiwaemad.

Enne wanasti, mitu aastatuhandet tagasi, oli naiste ülemwalitsus, matriarhaat, wäga lewinenud. Emaõiguste kõrwal õitses siis ka mitmemehe pidamine ehk polüandria, mis on ajalooliselt palju wanem kui näiteks mitme naise pidamine. Matriarhaadi ajajärgu lapsed pärisid kõik ema õigused, nime ja waranduse ja wõisid sõlmida abielusid ainult wäljaspool ema sugulusKonda. Abielu selle sõna kristlikus mõttes ei olnud. Üks kummaline komme, mis on teklinud sel ajal, seisis selles, et mees pärast lapse sündi tegi end haigeks, heitis woodisse. See

„mehe nurgawoodi“

kujutas sümboolselt lapse saamist mehe abil. Indogermaanlaste juures oli matriarhaat juba enne kadunud, kui need rahwad lahkusid üksteisest. Ka Lõuna-Slaawi rahwaste juures oli kunagi walitsew matriarhaat, mis kandis nende juures nime „sadruga.“ Paljude loodusrahwaste juurest leiame matriarhaadi jäänuseid weel praegu. Naine sarnanes nähtawasti mehele oma kehalise jõu ja tugewuse poolest; „amatsoonid“ olid olemas, kuid

naise kehajõud läks tagurpidi ainult pealetungiwa tsiwilisatsiooni mõjul.

Matriarhaadi ajal oli naisel eesõigus wõtta omale nii palju mehi, kui ta jõudis mahutada oma kodukolde ümber. Mida enam lapsi sünnitas ta, seda suurem oli igaühe austus tema wastu. Naine, kes kogus oma ümber ka oma lapselapsi, sai walitsejannaks oma suguwõsas. Ta oli waranduste looja, meeste ülewalpidaja, „leiwaema.“ Iga suguwõsa oli tugew ainult oma järeltulejate pealekaswuga, ning tema ringist arenes wiimati uus suguwõsa. Suguwõsa walitsejanna ees waikis kõik rahutus ja wägiwald, ta püüdis walitseda ainult rahu abil.

Mehed pidid austama ka wana naist ja kuulama nende sõna;

sest wanade naiste lõnedes awaldusid need üleloomulikud jõud, mis olid tegewad lapse sünnil. Emaduse ime oli see, mis muretses naisele kätte sel korral ta suure wõimu, kuid hiljem on tsiwilisatsioon täielikult unustanud selle. Mees tundis end matriarhaadi ajal ainult naiste tööriistana.

Kõik wanaaegsed ebajumalad on naiskujud.

Helleenide ürgjumalanna oli Gaia, kõikesünnitaw maa. Wanades põhjamaa juttudes on Hertha Hjördis weel üle Odini, kui walguskangelaste sünnitaja.

*

Naiste käes oli ülewõim ainult senikaua, kui naine oli weel harulbane olewus, kui walitses igalpool weel tundmatus meeste üleüaal.

Naine heidis tuld kodukoldes, ja oli lugupeetud peaasjalikult tulehoidjana ja lapsesünnitajana. Naine wõis meest kutsuda oma kodukolde juurde ehk ära tõugata; wihatud meest surmata kowalusega, nagu ämblik. Mõned näited loomade elust tuletawad selle tõttu elawalt meelde inimese ürgwaheKorda. Igal täiskaswanud naisel oli oma tulekolle.

Wanaaegsed idarahwad, kel oli oma ajalugu, tundsid wõi aimasid matriarhaati weel tumedalt. Wanade egiptlaste juures oli naine waba ja iseseisew. Ka wanal Babüloonia naisel oli weel täielikult iseseisew otsustamisõigus. Naisel oli seal õigus anduda igale wõõrale, kes meeldis talle. Kuid pikapeale muutusid need õigused „kohustuseks.“ Tekkis komme, mille järgi end Afrodiiti templis pidi ohwerdatama wõõrastele. Naised ohwerdasid seal oma neitsilikkuse; jumaluse asemele astus tegelikult wõõras.

Wanad jutud teawad ka õdede-wendade saagedest abielust eelajaloolisel ajal. Werehäbi mõistet ei tuntud sel ajal. Naise tahtmist, mis oli wälja arenenud eelmiste aastatuhandete jooksul, peeti au sees. Naine sünnitas jumaliku sõna: Jumala Poja. Püha Neitsi kultus näib põlwenewat eelaja emade, naiste kultusest.

Ristiusk tõi aga — juba wanade rahwaste juures — kaasa naise täieliku orjastamise,

mis läksi wiimaks nii kaugele, et naises surmati igasugune ka emadus. Wahelgerab muutusid järgnewa patriarhaadi ajal täitsa wastupidisteks: naine „järgnes“ sellele, kes teda ära walis, sai tema armukeseks, teenijaks, talle laoti selga töökoorem, teda wahetati, tema kallal toimiti kuritarwitusi, kasutati teda kuidas aga saadi. Naiste saatus sai halatsemiswäärseks. Isegi piibelkiri nõudis: Naised olgu waik koguduse kodades. Ja ühes „nõiaprotsesside“ tekkimisega kadusid ka igasugused ürgaegse naiseaustamise jäljed lõpulikult. Kõik see, mida leiti naises enne pärit olewat jumalalt, luuletati nüüd külge ristiusu kuradile. Lääne kultuur ei tunnud aastasadade wiisi midagi peale „daamide“, „lõbunaiste“ ja „kodunaiste“ kultuse.

Kuid siiski. Naise emaõiguste austamine ei ole põhjapoolsete rahwaste juures weel kunagi olnud päris kustunud. Naiste õiguste jalaleseadmine on olnud silmatorkaw Põhja-Ameerika Ühisriikides, kui naistewaesel maal. Seal on hakatud jälle naist austama, ja wõidakse kergesti minna tema ülehindamiseni.

Kas wõib kindlaksmäärata järeltulewat sugu?

Katsetamised, mida pole weel tehtud inimesega.

Soowiда waba tahtmise järgi isast wõi emast järeltulewat sugu on praegu wõimalik juba mõnede loomade ja taimede juures, kuna õpetlased ei kahtle, et tulewikus wõidakse panna sama kontrolli alla ka inimese sündi.

Õpetlased on püüdnud lähemalt selgitada ümbruskonna muutuse mõju näärmetele ja kromosoomidele. Kromosoomid on kepikeste taolised mikroskoobilised kehakesed, mis kannawad edasi pärimusomadusi. Hulk aastaid, mis tehti mitmesuguste loomade ja taimedega, on näidanud, et järeltulewa soo peale saab weidi mõjuda, nii palju kui asi puutub taimedesse ja mõnedesse loomadesse.

Inimese sünni reguleerimiseks on aga tingimata waja wälja uurida ja tunda neid põhiseadusi, mis on looduses igal pool aluseks sugude kindlaksmääramisel. On olemas üht seltsi kärbseid, kellega katsetamine on wõimaldanud teha rea huwitawaid tähelepanekuid, kuna see kärbes annab läbisegi umbes 20 sugupõlwe aastas.

D. Banta tegi katseid weekirpudega, pannes emasloomad kinni pudelitesse, ja wõttes katsetamise otstarbeks tarwitusele mitmet seltsi wärwe. Ta saawutas paari weekirpude sünni juurekaswu.

Oscar Riddle soetas tuwidele ainult emaseid soost järeltulejaid sel teel, et ta, wõttes tuwidelt kohe peale munemist ära nende munad, sundis neid munema enam kui nad munewad normaal olukorras. Ka sama tagajärge wõidi saawutada mitmesuguste ristsugutuste teel. Edasi selgitas Riddle, et munad ja embrüoonid tonnade juures, millest muidu oleksid wõinud tekkida emased tonnad, muutusid isasteks, kui neid hoiti kõrgemas temperatuuris kui see muidu sünnib harilikult.

Samasugune lugu oli, kui tonnade munad lasti liig walminеda ning wõimaldati neile alles siis kokkupuutumist isaste tonnade seemnega.

Kõiki neid meetode, mida saab tarwitada mõnede loomade ja taimede juures, ei saa muidugi ka isegi katsetamise otstarbeks üle kanda inimesele, waid siin on küsimus lõpulikult ikka weel lahendamata. Kõige tähtsamaks inimese kohta on osutunud need katsed, mis selgitawad ainetewahetuse mõju organismile ja järeltulewale soole.

---

2 krooni 25 senti maksab „Rahwaleht“ 3 kuu peale.

Sukeldamine — eluküardetaw sport.

Elukutselised sukeldajad eksootilistes maades. — Kalainimene keskajal.

Kuna wõib inimene wiibida wee all?

Paljud ujujad armastawad sukeldada, ujuda wee all. Kuiwõrt on see nende terwisele kahjulik, pole õpetlased jõudnud weel selgitada lõpulikult. Igatahes on sukeldamine ühenduses hinge kinnipidamisega pikema wõi lühema aja jooksul.

Muidu on ainuke asi, mis mõjub wee all halwasti inimorganismile, wee rõhumine. Juba 190—200 sm. sügawusel on surwe raske, ja inimese hingamismuskliid ega diafragma pingutus ei suuda takistada wee sissewoolamist hingamisorgaanidesse.

Hinge kinnihoidmise korral töötab südame pahem pool ülisuure koormatusega, kuna parem pool jääb tegewusetuks, — asjaolu, mis mõjub tundumalt kaasa südame laienemisele. Enne sukeldamist sisse hingatud õhk sunnib südant töötama ebaloomulikult tugewa surwe all, peaaegu 1200 mm. Hingamise äkilise lahtipääsu juures tungib suur werehoog rinnakorwi, sundides südant laienema.

Südame ülelligset laienemist wõib ära hoida, wälja lastes õhku kopsudest ainult pikkamööda, hoides tagasi teda häälepaelte jõuga. Puuraijujad takistawad õhu liig järsku wäljatungi kopsudest häälitsustega.

Üks Prantsuse ujuja on wälja töötanud terwe süsteemi,
wättes eeskujuks hülge sukeldamist.
Minnes wee alla, ei tõmba ta iial oma kopse liiga täis õhku, ja laseb, wiibides wee all, läbitöötatud õhku wahehaawal kopsudest wälja.

Sukeldamine kuni 50 meetri sügawusse ei ole kuigi hädaohtlik terwisele. Üks Shweitsi arst, uurides ühe sukeldaja terwislist seisukorda, kes oli andunud sellele weespordile juba oma 14 eluaastast saadik, ei leidnud ta südame juurest mingeid haiglasi muutusi.

Meie oludes on sukeldamine ainult trikk, kuid temast wõib olla praktilist kasu
uppujate päästmisel.
Teistes maades aga, nagu Kreekas, Araabias, Persias, Tseiloni saarel jne. on inimesi, kelle elukutseks on sukeldamine. Nad toowad mere põhjast wälja käsne, merewaiku, koralle, pärleid, austreid ja ka lihtsalt kala.
See amet on wäga eluohtlik ja harwa elab keegi neist inimestest üle
40 aasta wanaks.
Seda ametit hakkawad harjutama juba 13-aastased poisikesed. 2000 Kreeka käsnaõngitsejast langeb igal aastal oma elukutse ohwriks 20, Aafrika kallaste juures aga keskmiselt isegi 120. Wõib öelda, et kusagil ei ekspluateerita inimese tööwaewa, inimese ihu nii kui siin.

Häda on sukeldajatele juba ammu peale sundinud need saawutused, millest parimad sündinud nõrwad alles und. Tseiloni rannal on pärlivangijad laskunud isegi kuni 40 meetri sügawusele. Tonga pärismaalased wõiwad ühesainsa sukeldamise ajal süüa wee põhja 8 meetri sügawusel kaks sammast, mille laugus üksteisest on 70 meetrit. Euroopast on leitud eelajaloolisi ehitisi, mille loojad pidid olema head sukeldajad.

Keskajal elas
kalainimene
Pasze-Cola, kes sündis a. 1800 Catanias. Ta hukkus enneaegselt Sitsiilia ja Neapoli kuninga Friedrich Teise tujude tõttu (aine, millest Schiller lõi oma kuulsa ballaadi „Der Becher"). Kalainimene elatas ennast austrite püüdmisest ja
sõi ainult kala, weetis enamasti
kõik aja wees ja puhkas ainult waheaegadel möödasõitwatel laewadel.
Ta toimetas ka posti Lipari saartele, ujudes sealjuures ära peaaegu 90 kilomeetrit.

Wanal ajal olid head sukeldajad hädawajalikud sõjalaewastikkudele. Kreeka-Persia sõdade ajal sai kuulsaks kreeklane Skillas, kes tõi Kserxesele mere põhjast palju wäärtasju hukkunud laewadelt. Wanas Roomas tunnustati eriliselt sukeldajate elukutset (urinatores), kelle ülesanne oli wälja tuua asju põhjamajunud laewadelt. Kui hädaohtlik oli sukeldaja elukutse sel ajal, näitab juba ühe ajalookirjutaja seletus, mille järgi sunniti sukeldajateks surmalemõistetud kurjategijaid.

Sukeldamine on lubataw ainult wäikses sügawuses ja wilunud ujuja juuresolekul. Iga sukeldaja olgu warustatud ka weepinnal ujuwa märgiga, mis wõimaldab alati kindlaks teha ta asukohta. Sõbehave, mis tekib organismis hingekinnihoidmise tagajärjel, mõjub surmawalt, ja sellepärast on kuaaegne sukeldamine hädaohtlik. Sukeldamine kestwusrekordi peale on praeguse ajal üldse keelatud. Wiimase ilmarekordi seadis omal ajal üles Dalton (5 min. 56 sek.; 1900 a.). Ujuja Pulinen wiibis 1912 aastal wee all 6 min. 24,8 sek., aga tõmmati weest wälja meelemärkuseta olekus. Sukeldamise sügawusrekord püstitati 1912 a. (106 meetrit.)

Huwitawaid katseid tegi Wernon 1909 a. Oksfordis. Sukeldades otsekohe, ilma et ta kopsudesse tarwilikul määral õhku, suutis ta olla wee all ainult 24 sekundi. Hingates aga enne seda sügawalt 1 minuti kestes, wõis ta sukeldada juba 2 min. 21 sek., kuna 6-minutiline ettewalmistaw hingamine wõimaldas juba weeta wee all järgemööda 4 min. 18 sek. Siise hingates weel täiendusena hapnikku, wiis Wernon oma sukeldamisaja kuni 8 min. 13 sek.

Õhtukleit,
mis eest lühem, tagant pikem.

Inimese were ringjooksu leiutas alles Harwey aastal 1619.

* * *

Ka muskliid suurenewad töö ehk spordiharjutuste tagajärjel, siis lähewad muskliniidid küll jämedamaks, kuid mitte armurikkamaks.

Kriminaalametnikule ei tohi raha saata.

Keegi Stuttgardi ärimees sai mõni aeg tagasi oma tutwusringkonnast ettepaneku nõutada tarwilikku materjali ühe eelseiswa abielulahutuse tarwis. Et täita palwet ja jõuda kiiremalt sihile, pöördus ärimees Berliini kriminaalkomissari poole, paludes teda üles otsida üht korterit wõõrastemajas, milles elas ajutiselt keegi sissesõitnud isik, ja muretseda temale täpseid teateid selle isiku kohta. Waewatasuks kriminaalkomissarile oli kirjas juure lisatud 10 krooni.

Kriminaalkomissar, selle asemel et tulla wastu ärimehe palwele, saatis kirja ühes rahaga politseiprefektuurile, kes wõttis ärimehe wastutusele, süüdistades teda altkäemaksu andmises kriminaalametnikule. Kohus mõistis ärimehe süüdi ja maksma 100 krooni rahatrahwi, leides ühtlasi, et kriminaalametnik oleks teinud end süüdlaseks oma ametikohustustest üleastumises, kui ta oleks wõtnud wastu ärimehe ettepaneku. Ärimehe seletused, et ta olewat tahtnud palgata kriminaalametnikku oma teenistusse tema wabal ajal, jäeti tähelepanemata.

Inimese terwisest.

Täiskaswanu keharaskus on harilikult nii palju kilogramme, kui palju sentimeetreid sisaldab ta kehapikkus üle ühe meetri. 176 sentimeetri pikkune mees peaks nii siis kaaluma 76 kilogrammi.

* * *

Rahuliku hingamise juures tõmbab täiskaswanu oma kopsudesse umbes ½ liitrit (367—700 kuubiksentimeetrit) õhku, ja hingab wälja umbes sama palju.

Maailma kummalisem tulekahju.

Kõige omapärasem tulesüütamine, mis on kunagi aset leidnud maailmas, oli 1838. aastal wäikeses Neuberuni linnakeses Sileesias. Linna maa-alal oli palju küüne, mida kasutati wilja alalhoidmiseks. Ühel päewal ilmus kohale kinnitusseltsi agent, et kinnitada neid küüne tulekahju wastu. Teda wõeti aga wastu imestusega, sest kinnitamine tule wastu ei olnud sel korral Neuberunis weel tuntud. Kuid siiski, kaaludes asja tõsisemalt järgi, märkasid linnaisad asja kasu, ja lasid küünid ära kinnitada.

Hiljem aga, 30-date aastate lõpul, tekkis suur rahapuudus linna majapidamises, ning siis tuletati ka lõpuks meele lepingut, mis oli omal ajal tehtud kinnitusseltsiga. Asja mitte teadlikult hinnata oskates, laskis linna magistraat küünid põlema süüdata, et saada kinnitusseltsilt kokkulepitud rahasummat. Tulekahju möödus lõbusasti, küünid põlesid maha ühel päewal, kuna rahwas rahulikult pealt waatas ja ükski ei teinud katset tuld kustutada. Muidugi mõista loobus kinnitusselts nüüd summa wäljamaksmisest ja alustas linna wastu protsessi. Linnaisadele sai osaks raske karistus, kuigi nad olid talitanud õieti oma südametunnistuse ees. Ainult öömaht, kes oli tegelikuks tulesüütajaks, kuid oli täitnud sealjuures ainult oma ülemuse käsku, tuli asjast wälja üsna libedasti.

Haruldane loodusnähtus.

5 aastat tagasi oli 1716 meetri kõrgusel Sandlingi soolamäel Ausse lähedal (Austrias) isearalik loodusesündmus. Jõemuda hämitas osa mäe külje all olewat metsa, ja angus kõwaks mõne nädala järgi, hoides täielikult alal oma lainelise iseloomu, ja sai sellega üheks ilusamaks waatamiswäärt kohaks sealpaigas. Kuiwanud lainteharjad olid paiguti kuni 30 meetrit kõrged. Ta moodustab 8 kilomeetri pikkuse ala, mis igasuguse taimelaswuta. Seda sündmust on uurinud geoloogid ja majandusteadlased sepitsenud plaane, kuidas jälle tagasi wõita kultuurile seda äkki kõlbmatuks muutunud maad. Laimelaswu ärajäämise põhjuseks on maapinna suur soolasisaldus. Tema ärakoristamine nõuaks aga nii palju kulusid, et maapinna ümbertöötamisest loobutakse. Ja nii saawad turistid waadelda seda haruldast loodusetrikki weel kaua.

Naerow maailm.

Märgiselt.

Härra (mitte just wäga noorele daamile): „Mäletate, milline kohutawalt kare talw meil oli 50 aasta eest?"

Haruldane.

„Millise näo te teete?!"

„Arst ütles, et mul on suhkruhaigus."

„Ja siis teete niisuguse hapu näo?"

Külm ja läikus.

„Minu tütre klawerimäng on mulle tõsiseks õnneks."

„Kuidas nii?"

„Ostsin mõlemad naabermajad naeruwäärt odawa hinnaga."

Oh häda!

Sukksidel on möödad. Akki jookseb 7 aastane Karli ärewuses tuppa.

„Ema, ema, onu Peeter tõi mulle mikroskoobi. On sul üks kirp?"

Raske asi.

Härra (joobnule): „Kas teil siis põrmugi häbi ei ole, inimene, niisuguses olekus koju minna? Mis ütleb küll teie naine?"

Joobnu: „Mis mu naine ütleb, seda ma juba tean, aga mis mina talle wastan, seda ma weel ei tea, armas härra!"

Töö ja kapital.

„Mida tuleb mõista töö ja kapitali all?"

„Kujutle, et ma laenan sinult sada krooni."

„Ilus, see oleks kapital. Ja kus on töö?"

„Töö oleks see, kuidas raha sinult tagasi saada."

Trammiwagunis.

Keegi härra jätab ühele daamile oma istekoha. Silmapilk ajub sellele [illegible] ijand.

„Palun, tõuske üles, wabastasin oma platsi selle daami jaoks."

„Ilus," wastab teine, „see on minu naine."

Koolis.

Õpetaja: „Mis on lesk?"

Õpilane: „Naine, kes tahaks meeleldi abielluda."

Hr. adwokaat.

„Oi, jul tuhli adwokaat sinu pärandusasja ajamiseks?"

„Wõi weel! Kogu pärandus on nüüd tema oma."

Kahtlane sei.tus.

„Noh, Ruudi, sinu töö sarnaneb kahtlaselt sinu wenna kirjatööle!"

„Jah, ma kasutasin tema sulepead."

Rääkimine on hõbe.

„Muidugi ei tohi kõike uskuda, mis kuuldakse."

„Arusaadaw, aga edasirääkida wõib ometi."

Sellepärast.

„Ütle, armas sõber, miks maalid sa oma piltidel ikka ikka mustade juustega?"

Kunstnik: „Minu naine on blond."

„Kangelase leiklusieb."

„Kuulsuste Klubi" liikmete suurest tapmisega, kuid see ei tähendanud weel, et ta seda kunagi ei teeks.

Malberton põlwitas rahakapi ukse ette ja hakkas töötama luku kallal. Oma närwilikkuses ja usinuses, et saada aga lahti Kangelasest, oli ta teinud wea ja pidi algama uuesti. Ta käed wärisesid, kobades nööpi.

„Ärge mängige nii kaua," soowitas talle Kangelane sosinal. „Minu sõrm wõib minna närwiliseks ja suruda püstolitrikile, kui lasete mind liig kaua oodata."

Malberton ei wastanud sõnagi. Taewas teadis, et ta toimis kõige parema tahtmisega ja nii kiirelt kui suutis. Ja lõpuks lükkas ta rahakapi ukse laiali ning seisis kõrwale.

„Wõtke kast wälja," käsutas Kangelane.

Malberton wõttis ta wälja. Kangelase käsul tõstis ta kasti lauale.

„Keerake lukk lahti!" käskis Kangelane.

Malberton wõttis puntra wõtmeid taskust, walis kiiresti ühe wälja ja awas kasti. Seepeale käskis Kangelane teda kõrwale astuda ja ta taandus wastu seina. Kangelane waatles kasti sisu. Francis Malberton'ile näis, et ta tarwitab selleks liig pikka aega.

„Sabatuhat isegi," sõnas Kangelane ja sules kasti kaane.

„Ja teie tahate jätta mind pennita," wingus Malberton.

„Mis puutub sellesse —" algas Kangelane.

Äkki peatus ta. Ta pea tõusis üles; ta kuulatas. Kaugelt kostis sajane, waewalt kuuldaw wile — ikka ja ikka jälle korrati üht wäga tuttawat laulawiit.

Kangelane pööris rahamehe poole.

„Istuge selle laua taha!" käsutas ta. „Ja püsige seal niikaua, kui tulen tagasi!"

Francis Malberton wajus tooli. Ta ei olnud kuulnud wilet ja ta ei teadnud, kuis takistada Kangelase tegutsemist. Ta jälgis hirmu ja imestusega, kuidas Kangelane haaras obligatsioonide kasti, pani selle kaenla alla, ruttas koridori ukse juurde ja awas selle.

„Pidage meeles — ärge liigutage end!" käsutas ta uuesti.

Ja siis läks ta koridori, waikselt kui mari, ning Francis Malberton jäi istuma toolile ning wahtis pärani silmil awatud ukse poole. Ta tahtis sulgeda seda ust, lükata talle riiwi ette, hüüda appi, helistada politseisse ja küsida, kas märguannet oli täheldatud. Kuid ta ei suutnud end liigutada.

Kangelane tõttas läbi maja keldrikorrale. Ta jõudis akna juurde, mida oli tarwitanud sissetulekul ja peatus seal. Suuremast kaugusest kostis jällegi wile, kuid toon oli muutunud nüüd. Esimene wile hoiatas teda — see ütles talle, et maja oli sisse piiratud. Saggs oli täitnud oma osa hästi ja Kangelane lootis, et ta wiib ta ka lõpule, nii nagu käsitud.

Ta ruttas maja tagasi, jooksis mööda treppi esimesele korrale ja peitis end kappi, mis seisis koridori otsas. See oli ahtake ruum, täidetud igasugu luudade, kaltsude ja muude puhastamisabinõudega. Kangelane leidis, et ruum on liig umbne, ta teadis ka, et tal hakkab kuum seal sees, kuid praegu ei olnud teist walikut. Ta sules ukse enese järel ja ootas, hoides automaatpüstolit laskewalmis.

Mõne aja kestis waikus. Seepeale kostis tugew kella helistamine. Kangelane taipas, et see oli paraadukse kell.

Francis Malberton oli istunud kui halwatu. Kellahelina peale kargas ta üles. Ta silmad olid suured hirmust. Ta tuletas meelde, mis Kangelane oli nõudnud ja wajus tagasi oma tooli. Wana meesteenija pidi kuulma kella ja awama ukse.

Kell helises uuesti. Malberton niisutas kuiwanud huuli ja surus tooli käsipuid. Äkki waldas teda julguse puhang.

Ta tõusis üles ja jooksis koridori ukse juurde. Seal süütas ta tuled põlema. Kangelast ei olnud näha. Malberton kuulis, kuis teener liigutas end ülemisel korral, et tulla ust awama.

Malberton ruttas läbi koridori ukse juurde. Ta kobas luku ja riiwi kallal, ähkides metsikult sealjuures ja lükkas lõpuks ukse lahti. Detektiiw Martin Radner sammus sisse, teda saatsid paar politseinikku ja üks kriminalist.

Malberton laskis rõõmuhüüde kuuldawale ja haaras Radner'i käsiwarre.

„Kangelane!" hüüdis ta. „Ta oli siin—"

„Meie saime signaali. Kui kaua aja eest?"

„Ta lahkus just minut enne seda, kui helistasite kella. Ta tegutses kui wälk. Wõib olla, kuulis ta teie tulekut."

Malberton sammus kõnelebes oma kabineti poole. Sees olles, osutas ta awatud rahakapile.

„Ta sundis mind awama seda!" karjus ta. „Ta wõttis kaasa ühe kasti — kasti obligatsioonidega. Need olid määratud minu wõlglastele. Mina olen pankroti läwel. Tahan tätte saada —"

Detektiiw Martin Radner sundis teda waikima käeliigutusega. Ta ei hoolinud

Kolmteistkümmend õnnetust.

Paul Altheeri romaan. 12

Ja kui tema, Giannina, kes tundis-teadis Ricco iga wiimase harjumuse, ühineb Bobiga, pidid nad hiljem ehk warem saawutama eesmärgi.

Siis mõtiskles ta jälle: kuidas õieti defineeriba oma tundeid Ricco wastu? Miks wihkas ta teda? Kas seepärast, et ta ei annud talle raha ning raiskab selle nüüd blondnuku seltsis? Aga kas oli tal Ricco peale selliseid suuri õigusi, et see ei wõi talitada nagu tahab? Muidugi ei. Aga Giannina tundis instinktiiwselt, et see oli rohkem kui wäike seiklus. Ricco lõbutses kusagil blondiini seltsis ning jättis oma abilise lihtsalt istuma.

Aga ka see polnud kindel. Ta wõis homme hommikul tulla tagasi hotelli ning unustada seikluse blondiiniga.

Ei! Giannina raputas pead.

Kui sellise sileda nuku pärast jäeti teda üksi, siis oli nende wahel kõik lõpetatud. Mees Ricco minewikuga ei sütti nii kergesti, kui on ainult mängus mõni tühine flirt wõi wäike seiklus.

Jäi üle ainult Bob, kes oleks abiks kättemaksmises.

Kuid samal ajal weendus ta, et ka Bob oli nagu Riccogi kadunud jäljetult.

Nii oli ta mõtteis jõudnud raudteejaamani. Üks auto seisis teiste ootamare sõidukite kõrwal.

Kas see polnud sama sõiduk, milles oli sõitnud ära paarike? Ta ei mäletanud küll numbrit, ent see arw näis nii kummaliselt tuttaw. Ja kui ta kujutles seda autot, mis oli sõitnud minema ta nina alt, tundus talle, nagu oleks ta näinud seda numbrit.

Giannina küsitles juhti, kes tõendas, et ta olla sõidutanud kedagi härrat hotelli ette, seal oodanud nad blond daami, ja siis sõitnud raudteejaama, sest härrased rutanud Genua öisele kiirrongile.

Giannina sööstis piletikassa juure:

„Kunas sõidab öine kiirrong Genuasse?"

„Just samal hetkel. Teie ei jõua enam, armu..."

Juba ruttas ta minema, jooksis ametniku keelust hoolimata platwormile.

Hingeldades seisis ta perronil ning nägi, kuidas kadus eemaldumua rongi punane tuli aeglaselt pimedusse. Ikka wäiksemaks ja wäiksemaks jäi punane tuluke. Giannina seisis tardunult. Pisarad läikisid ta silmis. Siis ilmnes ta silme ees ebamäärasest äärjoontes blond nägu. Mingi üleolew, wõidurõõmus naeratus paistis selle silmist, naeratus, millise omab naine ainult oma wõistlejale.

Giannina wirgus kellegi ametniku käte wahel, kes oli teda toetanud hetkel, mil ta pidi langema kokku.

„Tulge, istuge, preilikene. Jooge klaas konjakit, see karastab närwe ning loob hea meeleolu."

Ta saatis poolminestunud daami ametruumi ning jättis ta seal hoolitsewa halastajaõe walwele, kes rawis kaastundliku naeratusega santaseerimat tundmatut...

Kahekssas õnnetus.

Rekordid.

Bob weendus järgmisel päewal, et olid kadunud niihästi blond daam kui ka Ricco Roland ja tema saatjanna.

Teener Giacomolt ei saanud ta midagi teada. Lõpuks uskus Bob, et ta ei teagi midagi ja wabastas ta.

Politseibüroost, kes teadis kõik, kuulis Bob teisel päewal uudiseid, mis näisid talle niiwõrt tähtsaina, et ta pühendas selle lähemaks uurimiseks paar tundi oma päewakawast.

Talle jutustati mingist daamist, kes olla minestanud üleeile öösel raudteejaamas, peale Genua kiirrongi ärasõitmist ja keda olla wiidu jaamarawilasse. Ta sonida palawikulises unes kõiksugu segaseid asju, ning haigerawijal olla jäänud mulje, nagu oleks wõõras nimetanud ka Bob Stolli nime.

Seda kuuldes armas Bob kohe, et see pole keegi muu kui Giannina ning sõitis rawilasse.

Ta unustas isegi teise ärewa teate, et Milano kriminaalmuuseumi oli sisse murtud wäga omapärasel wiisil, mis teda teistsugustes oludes kindlasti enam oleks huwitanud.

Kuid haiges tundis ta filmapilk Giannina Minosi. Wiimane ei kohkunudki, kui nägi Bobi. Ta näis nagu rõõmustawatki.

Bob nõudis kõneluust haigega nelja silma all ning algas sõnadega:

„Meie ei kõnele minewikust. Tunnen, et wajate minu abi, ning ma ei ütle sellest ära, niipea kui usaldate awameelselt ja ausalt mulle oma sisalduse."

„Tohin loota seda teilt?" küsis Giannina

Kergesportlane talwel.

Wõimlemine, mängud, poks ja talwesport — kõik kokku on parim treening.

Puhkeajad on tarwilikud.

Meie maa geograafiline asend ei luba meile pikka suwe. Waewalt neljandiku aastat saame harrastada kergejõustikku, ujumist, jalgpalli ja teisi suwesporbi alasid. Ülejäänud osa aastast peame mööda saatma kirjaste seinte wahel, kuna wäljas on wiludad sügistuuled, wihm ja pori wõi jälle paukuw pakane ja lumi.

See neljandik aastat aga, mil wõime täie innuga anduda suwisele wäljaspordile, on liig wähe selleks, et tõusta suurjaawutisteni.

Sportlane peab oma keha arendama ja wormi hoidma aasta läbi, soowitaw on pidada ainult wäikest waheaega, kaugelki aga mitte nii pikka, nagu seda tahab ettekirjutada põhjamaine talw ühes külma sügise ja kewadega. Järelikult peame siirduma talweks saalidesse, et jätkata suwist tegewust ja walmistuda järgmiseks hooajaks.

Seni puudub meil ruum, kus wõiks harrastada kergejõustikku ka talwel. Meie spordisaalid — wõimlad on oma dimensioonelt selleks liiga wäikesed ja omalt ehituselt ebakohased.

Peame kuidagi oskama kasutada olemasolewaid wõimalusi, ükskõik mil moel see ka ei sünniks.

Kuidas olla kergesportlasel talwel?

Kõigepealt — paar kuud täielikku puhkust on igale wajalik. Peale sügisesi wiimaseid wõistlusi ei tee paha, kui umbes jõuludeni harrastataks puhtal kujul „mitte-midagi-tegemist", s. o. loobutaks treeningust. Täiesti passiiwiks jääda üks tõsine spordihuwilane loomulikult jääda ei saa — ikka juhtub siin-seal mõni wäike paoltundi, kus spordiga tegemist tuleb teha.

Kuid sellest on ka küllalt.

Sawakindlate treeningute ajutaga alles peale jõulusi. Siis tuleb algust teha wõimlemisega. Sihtwõimlemine — see on talwise tegewuse nurgakiwi ja alus. Kahjuks pole aga wõimalik seda teha, kuna puuduwad wastawad kompetentsed juhid.

Shabloonilisest wanamoodsest koolwõimlemisest aga tuleb enam kahju kui kasu.

Siin tuleb kergesportlasele abiks mäng ja poks. Mis puutub mängusse, siis peab täiendama, et

iga kergesportlane peaks mängima talwel korwpalli.

Korwpall on ideaalseim keha arendaja. Ta annab kõike, mida wajab kergesportlane, kiirust, wastupidawust jne. Ning mis peaasi — ta ei arenda üksikuid lihasgruppe ühekülgselt, waid töötab läbi kogu keha. Sellepeale on korwpall pea ainuke talwemäng, mis wõib asendada sihtwõimlemist ja sportlise juwitreeningut. Teine sarnane spordiharu on poks.

Nõudes pingutatud tähelepanu ja äärmist paindlikust, wastupidawust, jõudu ning kiirust, on ta üks paljunõudwamaid ja wäsitawamaid alasi.

Kui kergesportlane talwel korwpalli mängib ja poksib, siis on sellest talle küllalt. Siinjuures aga tingimus — harrastamine peab sündima pidewalt. Kolm korda nädalas — see on umbes keskmine norm. Kellel pole wõimalik seda täita — on ju meie wõimlad talwel niiwärd koormatud, et mõni waewalt tund nädalas kaali saab, siis peab wäljapääsu otsima juba muul moel.

Tuleb harrastada talwesporti, kuid jällegi tingimusega: mitte siirduda ühekülgsusse! Mitte anduda a i n u l t uisutamisele, a i n u l t suusatamisele wõi jääpallile, waid harrastada ühtemoodi neid kõiki. Mis puutub suusatamisse, siis on soowitaw wasida wõimalikult raske tenään murdmaasõiduks. Lühikesed Telemargisuusad ja üleniiste äärjed siimamised — see juba sobib!

Ka ei tule põlata ühtki muud spordiala p e a l e t õ s i s e m a a d l e m i s e j a t õ s t m i s e. Korwpall, poks, suusatamine, uisutamine, ping-pong — kõiki neid wõib harrastada, kuid wõimalikult waheldusrikkalt.

See garanteerib keha igakülgse arenemise ja tugewnemise.

Kui kergesportlane sel wiisil on sportinud kuni märtsini, siis wõib ta pidada jälle wäikese puhkeaja, kusjuures sellele puhkeajale tuleb asuda mitte äkitselt, waid harjutusi järk-järgult harwendades ja nõrgendades.

Peale talitreeningule järgnenud puhkenädalaid tuleb asuda uue harjutustetsükli juure, mis on aga juba enam erialaline. **Siin peab iga kergesportlane juba püüdma teid leida, et ta saaks oma alale wastawad harjutused tõsta esirinda.**

Tarwitseb omada ainult wähe leidlikkust, et pearõhk suunida sellele, mida sportlane kawatseb peamiseks harrastusalaks wõtta siwel. Ei tarwitse enesele ette kujutada, et wõimalused l i i g a piiratud on. Hüppaja teadku, et juba ükski t r e p i s t ü l e s j o o k s m i n e on parim spetsiaaltreening, mida ta wõib teha.

Murdmaale tuleb asuda kohe, kui ilmad seda wõimaldawad. Kuid siin tuleb kõige õrnem ja hädaohtlikum punkt, ning ühes sellega ka kategooriline hoiatus:

Ettewaatust — sest kewadine ilm on salakawal!

Pole wähe neid sportlasi, kes on kewadises murdmaajooksu liigagaruses unustanud tarwilikud ettewaatuseabinõud ja saanud omale külge kurja kopsupõletiku.

Alles tänawu kewadel langes selle tõwe ohwriks üks Tartu paremaid kõrgushüppajaid, mis tagajärjel ta kogu suwe spordist kaotama pidi.

Muidugi — paremal juhtumisel wõib sarnane kewadine külmetamine lõppeda tugewa nohu ja köhaga, kuid ka neist on soowitaw hoiduda, sest sooduskulseks pole nad sportlasele aigawal hooajal kaugeltki. Kui sarnane järk-järguline üleminek ühest treeningu süsteemist teise on sooritatud sihebasti, siis wõib sportlane asuda wäljale juba hooaja alul wärskena ja treeneerituna. **Kui iga kergesportlane nii end talwe läbi on uueks hooajaks walmistanud, siis kaob ära ka nähe, mis meie sportlastele nii wäga omane, nimelt, et kewadel ollakse nõrk ja harjutamata, kuna oma saawutiste kulminatsiooni jõutakse alles sügisel** — siis, kui hooaeg juba lõppenud on ja nende saawutistega enam midagi suuremat peale pole hakata.

Wastutaw toimetaja R. Ring.
Wäljaandja: R.-S. „Waba Maa".
Tr.-Ühisb. „Waba Maa" trükikoja trükk.

Sügis on käes...
Pikad talveõhtud lähenevad...

Kõige parem sõber igas majas on ajaleht

Missugust lehte 15 oktoobrist tellida? Sellepeale pole kaht vastust.

„WABA MAA"

on esikohal Eesti ajakirjanduses. Ilmub iga päev rohkete piltidega moodsail masinatel, värvitrükk' ajakirjad juhtkirjad, Gori karikatuurid, tuhat kirjasaat et siseriigis ja väljamaal, värskemad päevauudised, põnev romaan. Hinnata kaasandeks nädalaleht „ESMASPÄEV".

„WABA MAA" on õige leht kuulutamiseks.

tema kaudu pääseb iga kuulutus kümnete tuhandete kätte. Üksiknumbrite müük üle riigi.

Alandatud tellimishinnad

1 kuu postiga kr. 1.50. — 3 kuuks kr. 3.70.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Aadress „WABA MAA". Pikk t. 54/58, Tallinnas.

Soome seinapappi

igal arvul.

K-Ü. „Rahvaülikool'i" kauplused

Tallinnas, Jaani t. 6, pangamajas, telef. 6-66
Harju t. 48, omas majas, telef. 24-49

Härrad üle Eesti!

Kurb sügis oma luulelikku iluga jõuab ligidale.. Igaw on üksinda, ümber waid sügaw ürgmets. Ausad meeshinged, kirjutage ausale neiule tutwuse mõttes.

Aadress: „Metsa tütar". Kistna Mere Side Hiiumaal.

Kuulus hiromant **RUTH.**

Rüütli ja Harju tän. nurgal nr. 32, k. 11. Sissekäik Rüütli t. Otsustan saatust käejoonte, käekirja ja päewapildi järele. Wastuwõtmine árip. kl. 11—7 ja pühapäewal 2—4.

Müüa:

walged sirbipuudki poiad, prunsitud lahtiwõetaw riietekapp, wäike raamaturiiul, tuwi- ja linnupuurid. Uus Sadama t. 11-a—1, „Merimeeste kodu" hoowil, puumajas.

Bekkeri tehase

hiromant,

elab Vabriku tän. nr. 8-d—2.
Vastuvõtt igap. kl. 10—6.

Hiromant.

Ükski ärgu jätku tulemata, kellel miskit tõsist südamel. — Maks wabatahtlik.
Narwa mnt. 35—7, II-sel korr.

Kuulus hiromant

MAJEW

tagasi jõudnud ja wõtab wastu W. Tartu mnt. 2—5. kl. 10—3 ja 5—7.

Kellel elusaatus tähtis, palun külastada kuulsat

Hiromanti

Jõe tän. 9—1. Wastuw. 9—7. Ka pühap. Maks kokkuleppel.

Kallis! Otsid maalt wõi linnast, kes hingeliselt weel wabad ja waranduslikult kindlustet, Teiega soowib

tutwust

tõsises mõttes korralik, edasipüüdja noormees, ühise kodu loomiseks. Wastan igale kirjale. Päewapilt soowitaw. Aadress: Lubamaa p.-ag. Wõrumaal, pk. 28.

Abiellun

kolme päewa jooksul sümp. neiu ehk lesega. Brün. eelistus. Wan. 18—28 a. Päewapilt soowitaw. Majan. pole tähtis. Kirjad palun saata Pärnu, Jänesselja 14, Wikmani kpl. L. Kaart, 98 T.

Iseseisew talupidaja soowib tõsist

tutwust

abiellumise mõttes neidudega, kes majapidamisekooli lõpetanud ehk sellest huwitatud. Päewap. soowitaw, mitte nõuetaw. Warandus ei ole tähtis. Kirj. Tartu, „Rahwalehe" abital. kuni 1. now. „Sander".

Kas leiduks daame,

kes wõimaldaks kahele energilisele, karskele kaitsewäest waban. nooremehele autojuhi kursuse? Tasume esimesel wõimalusel sõpruses. Kirj. 20 skp. Rüütli 11. Tartu. „23", „24".

Noorhärrad igast ilmakaarest! Teiega soowiwad **kirjawahetust** kaks noort, wahwat plikat. Kirjad, mis warustatud päewap., neile wastame esimeses järjek. Aadr.: Pärnu, Jänesselja 4. Ruiso rmkpl.
„Schaima" ja „Brigiti".

Kaks noortmeest soowiwad noorte neidude seast

sõprust

leida. Päewapilt soowitaw. Kirjutada sk. „Sõprus 19".

Tutwust

soowib iseseisew käsitööline Juurust, lesksealise neiu ehk üksiku lesega, kes oskab ommelda, Ew.-lut. usku ja ka mõnisada kr. kaasawaraks oleks ja kes abielust huwitatud. Päewapilt soowit. Teat. sk. „Perenaine 40".

Maha eelarwamised! Siin üks tõsine kuulutus.

Noor, igawust tundja neiu soowib leida Tallinna noortemeeste seast jäädawat sõpra, kellega wõiks nüüd kohe

abielluda

mugawa kodu loomiseks. Soowitaw elulookirj. ja päewap. „Unistus".

„Kolmteistkümmend õnnetust".

— ja Bobile näis, nagu läigiks pisar ta silmis.

„Teie teate, et Ricco..."

„Ta kadus üleeile öösel jäljetult. Ja ka filminäitlejannat Lira Larat pole enam Monte Carlos."

„Ärge kõnelge temast. Olen hämmunud, et Ricco wõis unustada end sellisel..."

„Ei tohi sealjuures unustada: ta on blond, blond ja — te teate omeitgi, et on ekstreeme, mis ahwatlewad meid mehi ikka ja jälle."

Tale itaallanna kattis näo kätega ja nuuksus.

„Ah! Seda poleks ma uskunud. Ta armastas mind nii wäga. Ta wandus mulle..."

Ta katkestas äkki, kui tuletas meele, et ta ees seisis wööras mees, ja et see teadis juba liigagi tema siseelamusist, mis pidid õieti ju jääma tema ainuomanduseks. Siis küsis ta:

„Nii siis, teie tahate mind tõepoolest aidata? Kas te teate ka, mida see tähendab?"

„Mulle tähendab see seda, et teen teie abiga kahjututs kardetawa röövli ning tajun ühtlasi haawamised, mida olen kannatanud tema läbi."

„Ja mulle on see," lausus Giannina, „kättemaks ta petmise eest."

Bob jutustas talle Milano kriminaalmuuseumi röövimisest, kus olla ära warastatud suur muukraudade kogu, milliseid olla alal hoitud kui kõige huwitawamaid.

„Ütle te," küsis Bob Gianninalt, et selle omapärase loo taga peitub Ricco Roland? Ja — kas teil on aimu, miks ta seda tegi?"

„Muidugi," wastas Giannina warmalt. „Ta kõneles sellest korduwalt, et tahab ise awada sellise ettewõtte kas Berliinis, Pariisis wõi mõnes muus suurlinnas. Kriminaalmuuseumidest on ainult niipalju kasu, et sealt wõib muretseda igal ajal tarwisminewaid esemeid."

Bob kuulatas seda westlust, mis sarnanes tema mõtlemislaadiga. See oli täpne Ricco Roland, igas mõttes temale sarnlew.

„Siis on kõige lähemal ajal oodata Ricco Rolandilt röövtööd," ütles Bob, ning kõndis, erutatud neist mõtteist, edasi-tagasi.

„Kui pole juba juhtunudki," arwas Giannina. „Ricco on karmas ja energiline oma otsustustes, ja see on kindel, et ta ei weeda kaua ühtki ööd."

„Siis peame kasutama järgmist sõiduwõimalust, et jõuda Milaanosse."

Bob ja Giannina olid järgmisel hommikul Milaanos. Bobi esimene teekond oli politsei keskbüroosse, kus teda ümbritsesid üpelgalle sarnlewad ametnikud.

Kõik kihas ja kees.

Kui Bob soowis kõnelda ülemusega, kehitati selle peale õlgu:

„Ülemusel pole aega. Tänane juhus röwib talt..."

„Tänane juhus? Mis on..."

Ametnik kehitas aga weel kord salapäraselt õlgu. Nüüd nimetas Bob oma nime ja ütles et on just selle juhu parast siin.

„Ja — siis — härra Bob Stoll — enesestki mõista..."

Eestoas keerles-weerles mehi igas wanuses, ametnikke igast liigist.

Ülemus istus sigarit suitsetades oma töölaua taga, lehitses midagi närwiliselt, otsides paberikuhilas ja küsis, ilma et oleks waadanudki: „Teie soowite, mu härra..."

Bob lausus oma nime ning weendus, et ametniku tähelepanu pöördus äkki temale ja ta algas kawalusela:

„Omapärane röövlugu kriminaalmuuseumis sundis mind pöörama teie..."

„Ja — ah ja, õigus — see oli eile — kuid... Teie peate mind wabandama, aga möödunud öö juhus..."

„See pole ehk diskreetne, kui luban endale küsida, mis on juhtunud möödunud öö?"

„Meie esmajärguline juweelidekauplus on tühjaks röövitud. Kabekisadatubat liiri wäärtasjades ning kakskümmendkuustuhat sula rahas," lausus ülemus — lisades kohe juure: „Ent meil pole wähematki aimu."

„Ja — kas teie ei leia nende kahe röövloo, eilase ja tänase wahel mingit sidet?"

Ametnik waatas külastajale lohmetult näkku. Bob ütles:

„Mul on põhjust wäita, et nende mõlemi kuritöö taga peitub tuntud Ricco Roland. Tänane juhus sarnleb wäga temale — ja et eilne oli waid eelmäng, näib mulle kindel."

Ülemus ehmus äkki, et ta külastaja ei istugi. Ta lähenbas wõli Bobile, ulatas talle sigareti ja ütles ajal, mil pakkus tuld:

„Nii on mõnuiam westelda. — Muide, arwan, et Ricco Roland on teie eriala — kas pole tõsi?"

„Ja — kahjuks," ütles Bob. „Sattusin wastutahtmist sellesse affääri ja pean juba nüüd edasi rabelema, kui ei taha jääda igaweseks naerualuseks."

Ülemuse huultel mängles naeruwine, mis oli tublisti kahjurõõmus, sest ta mõtles Surnumere filmile ning kõigele sellele, mis [illegible]

Kangelase seiklused.

Johnson Mc. Culley romaan. 20

ligatsioonide kasti. Olen pankroti äärel, linnitan seda teile!"

„Ikka weel kawatsete mängida komöödiat?" küsis Kangelane. Francis Malberton karjatas hirmunult ja laskus weel sügawamale suurde tooli. Ta nägu oli tuhakarwa; ta sarnles täielikult hirmunud mehe sarnaseks.

„See jutt pankroti — äärel — olemisest sünnib jutustada laiemaile hulkadele, kuid teie ja mina teame, kuis on asjad tõeliselt," tähendas Kangelane. „Näiteks, see obligatsioonide kast."

„Ma ei tea ühtki kasti — "

Malberton katkestas kõnelemise, kui Kangelane astus talle sammu lähemale ja tõstis püstoli tolli wõrra kõrgemale, et rahamees wõiks waadata selle torusse. Malberton kugistas ja niisutas uuesti huuli.

„Tõuske üles!" käsutas Kangelane.

Wõttis weidi aega, kui Malberton sai jalule. Ta oli hirmust nii nõrk, et suutis waewalt seista. Ta nihkus laua poole, sirutas käe wälja ja toetas laua najale.

„Ja siis?" küsis ta sosinal.

„Ma ei tülita teid selle wäikese rahakapi awamisega, mis on siin nurgas, Malberton, sest seal on wähe wäärtuslikku," seletas Kangelane. „Kuid paneeli taga waheseinas on teine rahakapp, mille wastu tunnen sügawat huwi."

„Teie saadan!" hüüdis Malberton. „Kust teate seda?"

„See on üks osa minu praegusest tegewusest, teada sarnaseid asju," ütles talle Kangelane. „Ja kõnelge kõigepealt sosinal! Nüüd juhatage mind rahakapi juurde!"

„Need obligatsioonid on kõik, mis mulle on jäänud siin ilmas," seletas Malberton. „Ja needki kuuluwad mu wõlglastele. Teie tahate jätta mind penni rahata ja häbisse."

„Minu arwates peame lõpu tegema sellele komeetimängule," tähendas Kangelane. „Rahakapi juurde! Ja lubage, et hoiatan teid enne, kui katsute kära teha kuidagi — ja kui ametiwõimud tulewad mind otsima, leiawad nad teid surnult wõi elamas wiimaseid minuteid!"

Francis Malberton langes juba peaaegu kokku. Kuid nõjatades laua najale, puudutas ta kinganina mingit nööpi waiba all — nööpi, mis tekitas suure ärewust politseijaoskonnas.

Metsik tagaajamine.

Rahamees tuikus peibetud rahakapi poole. Ta rõõmustas endamisi, et ta nägu oli taesolewal hetkel ära pöördud Kangelasest, sest nägu oleks teda wälja annud. Hirm sundis teda tegutsema masinlikult. Esimesel silmapilgul ei olnud ta üldse wõimas kõnelema.

Ta oli teatanud loost jaoskonda. Nööp ja ühendus politsei jaoskonnaga kujundasid Francis Malberton'ile ainulese kaitse marodööride wastu. Ta oli selle sisse seadnud teiste „Kuulsuste Klubi" liikmete tungiwal palwel pärast seda, kui Kangelane oli alanud oma tööd, ja Malberton oli lõõnud kõega neile dollareile mis see seadeldus maksma läks.

Nüüd aga soowis ta, et ta ei oleks rajanud seda raha üldse. Ta oli mehaaniliselt puudutanud nööpi, mõtlemata wõimalikest tagajärgedest. Malberton teadis, et wõitene punane tuli oli lõõnud põlema politseijaoskonnas, et ametnikudele oli teatatud hädaohust. Wõimalik, et ametnikud olid juba teel tema residentsi. Nad piirawad selle ümber ja tulewad sisse, et tabada Kangelast. Kuid Francis Malberton kartis, et ta sureb enne, kui näeb oma silmaga wiimase tabamist.

Ta tuigerdas edasi seina poole ja puudutas ühte warjatud nuppu. Kaks suurt paneeli eemaldusid ülestesest ja rulliid end kokku. Nüüd oli Malberton kaotanud igasuguse lootuse päästa obligatsioone. Wõib olla sai ta üiski jäästa oma elu. Kui Kangelane saab kohe obligatsioonid, wõib olla pageb ta siis otsesti majast, enne kui saabub politsei. Siis oli Malberton päästetud, kuigi kaotas obligatsioonid.

Isegi sel hirmu silmapilgul tundis Francis Malberton teatud rahuldust. Nüüd ei olnud tal waja rutata raamatute wõltsimisega. Nüüd wõis ta ütelda, et obligatsioonid, milliistega kawatses tasuda oma kreeditoride wõlad, olid warastatud. Ta wõis isegi ülehinnata obligatsioonide wäärtust ja pöörata nii oma taikis järelsäänud warandust. Selles oli pelju lootustäunamat.

„Kiirustage!" käsutas Kangelane. „Teate ju, et ma ei taha wiibida siin hommikuni!"

Malberton oli walmis kiirustama nüüd. Ta teadis, et Kangelane lahkuks majast enne, kui politsei jõudis kohale. Ta kujutles [illegible] Kangelane laseb ta maha ühe [illegible] kui ta ei jõuaks pagedes [illegible] oleks kuigi kunagi lahkunud